КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашигIкхета!

ЕРА, 22 май, 1969 шу. № 61 (4666). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIайн обкоман, Нохч-ГIалгIайн АССР Лаккхехьарчу Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1923 шера дуьйна арадуьлу

«ВЕНЕРА-5», «ВЕНЕРА-6» ЯХА АВТОМАТИЧЕСКИ СТАНЦЕШ ХЬАЕЧЕИ ЦАРГА НИКЪ БАЙТАЧЕИ ДАКЪА ЛОАЦАШ ХИННАЧА IИЛМАХОШКА, КОНСТРУКТОРАШКА, ИНЖЕНЕРАШКА, ТЕХНИКАШКА, БОЛХЛОШКА, ЕРРИГАЧА КОЛЛЕКТИВАШКЕЙ ОРГАНИЗАЦЕШКЕИ

Деза накъостий!

Вай Советски Дахьено кхы цкъахьа а тIехъальна йоккха котало яьккхай космос караерзаечь. 1969 шера 16-чен 17-чен мае толаме чакхъьккхай керда космически эксперимент — Венера планета тIе кхьачай планеташта юкъе леда «Венера-5», «Венера-6» яха советски станцеш.

Iойоссаеш йолча станцей аппараташ тайжжа Iолохъенний атмосфере, Iилман бустамий шерра комплекс кхоачашъяьй, Венера планетах йола маьлера информаци Лаьттан тIе Iочуеннай, сигаларча Маьлха система кIезига теккача селкъех цхьаннена кердача хоамашца духтIадаьккхад адамаш.

«Венера-5», «Венера-6» яхача станцешца цу тIа яхьай Владимир Ильич Ленина барельефи Советски Социалистически Республикий Союза Паччахьалкхен герби тIайола вымпелаш.

«Венера-5», «Венера-6» яхача советски станцеша коталонца никъ чакхбаккхар — автоматически космически аппаратий новкъосталца Маьлха система Iомаеча бакхьта аргIенара лоархIаме тIа.

Космически аре тоххача дай-мехка Iилман техникан керда котало яьккхай деррига советски халкъо турпалешта хьнаре къахьегар бахьан долаш. Iилмера из доккха хIама карагIдаьннад берига вай вожк коммунизы хьалъеча керда къахьегаме толамаш а доахаф В. И. Ленин — Советски Союза Коммунистически партя хьакхеллари дунец тIа эттара хьалхарча болхлойи ахархойи паччахьалкхенна лард еллари ваьча дийнахьа денз 100 шу дизар белгалдаккхе кийчлуш болча хана.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето, СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето дег тIара даькъала беш «Венера-5», «Венера-6» яха автоматически станцеш хьаеча, сигалйохийтача, цар никъ белга Iалашдеча дакъа лоацаш хинна Iилмахойи конструкторашн, инженераш, техникаш, болхлой, коллективаши организацеши.

Хоастам хилба советски халкъа-турпалча а ихоллашта деча а халкъа!

Яхийла Советски Союза Коммунистически парти — — сийлахь-йоккхача Дахьен духьа, коммунизм котъяккхар духьа ерриге вай коталонаш яхара деган уравттадер а вIаштIехьдоахар а!

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ — СССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ — СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

ЛАЬТТАН ЧЕНАШ ТЕХКАР

IуйрIийна барзI саьхат дахьна ха яр «Малгобекнефть» кIоарга бурув деттаца контора номер 879 йолча буровой со кхаьчар. Поэта дешаца аьча «аьшна лаьмнаш лаьттан дега чу детка» «Iаьрниа доцуе» йокаш болча мехкдаьттехой аргIенара вахта дIайолаена тоъал хер. Лаьттан тIоаница теде бурув кхестадеш йолча йоккхача механизмаш «лекхача ашарош» вхьйера бIаьстан Iуйре.

Вышкала тоа со кхаьчача сона хьагIаьвора дуккхача хана денз вовзаш воаь, цу буровой начальника Хадзиева Ахьмеда Михаил. Бакьдар аьнча-м дукхьал со цIай ваьц Михаил вовзаш. Цун цIи дIаьозай республика довзонеа арахьара мехкдаьттехошта а. Воацa цунах тамаш вага а дац. Цун тхьаьн ткъехь шу дахьночa хане — 1966 шера из верк СССР-а Лаккхехьарча Совета депутаталла. Цу шера Михаила лу вай пачхьалкхан эттара даккхара совгIат — Ленина орден.

Шоай буровой йоваьйт сона Михаила. Йоккхен чоалаенеи оборудовани а буровойра яр. Атта даьц бурога никъ байтача мида кхаьчаенду белваш. Юрски тIоахаьмара мехкадьтта гучадеха бурув гозаш бе ук.

— Е тайпа кIоарга скважина хьалха мийсъензай сона. ЧIоагIо кIоарга скважина а яр, — йоаш Михаила.

Пхи эзар метр бурув тоха дезе тха укх скважине. ХIанз тхо 2990 метр бурув теха даьнчаь. Кхы 40 метр бурув тахача 10—11 дийнахьан технически новкъостошца чу ааьйта оза скважина. Цу гIулакха кIаьахI а кийча вы да тхо. Из новкъа чубоахийтагга толамеца мехкадьттIоргаьрге вахьниа дакъагIа вIаьштIехьдергда тха дIаьэа бурув тоха.

1970-шера бурув теха дахьаа лоацI цар цу скважина. В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна даха тар совгIат кургда из, йоаш, бурув деттараша.

Иштта да хIама Хадзиева чулгаднга коллективe гIулакхьа. Цхьабаькха мехкдаьттахо бер хийла тайпара дар ук.

Февраль. Шоай тайпара шийла бонабар из ТийркаI довгIацаьна укх шера. Тайсочкъа никъ ГIайуоаь йтта дакъар бурув тоха. Бакъда, шелаьа тIехьаьнна бакъ мехкадаьтта доалаьаташ. Iаьнена хайбаьнна найора къовдаш доаттабой йонъ» бера цар лаьттан кIоаргIалехашахьа. Царца яр новкъост Хадзиев мастер хиннa бригада а. Проектах тоха деза бурув тоха а яьнна номер 884 йолe скважинe караерзаера тоьлаш боаш яр цо кулгаладу бригада.

Цу хана Михаила тIаьех контора директоро, парторге инженера, партийни организаце секретара.

— Михаил, — аьлар цар. Шун бригадера гIулайхаш дикa дIадоахилга гуш да. Бакъда, контора йолча бригадашка дац из иштта. Ладара лоа 879 йолча скважина бурув тохача бригада гIулакхьа, хIаьта цу коллективера къахьегама дисциплина а мегa а. Тхьана лаа цу бригада хьо кулгалда водилга, рабза вий хьоI

Цхьан юкъе ийст ца хувнц уйленгахьа вакар къона коммунист Хадзиев. Цо клетадеро тIехьаьосача бригадана кулгалде тта хургдоацелга. ХIаьта а коммунист халонах кхераш хила йиш яц. Цун совгIа цо кхетадеро духхьа ше бола бош хиннача бригада хьохамаш аьха. Хиларо новлам бац ца Iаш ерригача контора гIулакхаш дог лазаш, атта йоацача бурув деттачун говзала сий лакха лоаттадеш мастер хила вовнилга. ТIаьхьа хIаназ! Сегара гIо эшаш ма дий гIулакх, — йоалар цун уйлаша.

— Оаш кхе, раьза ва со, — аьнна хоп делар цо.

Номер 879 йолча бурув тохача бригадана ше кулгалда водаьалча хьалхарча дийнахьа денз коллектива юкъе кхетама болх дIаболабир Михаила.

— Новкъостий, — йоахар цо, вай кIаране декхар да къахьегама дисциплина лораеш болх бега. Дисциплина йоацача моттиге болх дика дIбоадац. «Коллектива сий — хьа сий» яхача принципах вай къахьега, аттагIа кургда хьайхаьна летта декхараш кхоачашдеш.

Кердача кулгалхочо деча кхелаьмаша да а дараIаш хьаьна нийслуш хиная цхьадола кхоачашбоацараш шоаш юкъера дIа а довлаш, къахьега болабаьлар мехкадьтта токкараш. Цар пхьорхIар цу скважина бурув токхилга кхы а сихда. Цу хана цига хIанчар керттишхьаш. Скважина кертахани болх дIахьош бар, каталоре деррига а хийса довлаш санна. Бакъда, гIулакх кхьача бесса дар.

Бурув хилта гоха хара чуберийта вобаль хьада а хьада 1200 метр скважина чу бисар. Каротажникаш фийла ца хилара хьалар из аваьи. Хала дар из Михаила а бригадарна мехкадьтта токкараша а. Цу шайлоа хана доаь дийна дихь бийсан буровойра дIаце водаш дIадаьар Михаил. Ерригача бригадана цхьана хи ца хлабеш къахьийгар цо. Из шера дIааьлликачул тIехьагIа мара сайнаIа цIаьвакхаьар Михаил.

Къахьегамо ше нийса вац аьнна а. Иштта ше хIаноге вайне тоьна деза къахьегамцара бозаш боккха болаш, цун сийдаш хьалоннаш новкъост Хадзиев.

Къахьегама майга тIе хиная хьалха аьла везаш нийсденнад Михаила. Цун дахь наьнан дирбер дар: ши кIаьнни ши йоIи. Эттара кIехкатIо вар Михаил. Шоа поайттэ шу даьнча даьнан наьнан гIо дара бакъа вода из. Хьалхарча хана хало дар. Яцо бакъа говзал. Даьа а бахкаца дика лоархIаьараш совгIа кагирхой сайрийнарча школе деш а вар из. Хьалхарча хана цо болх бу мугIарера болхло вовза, цун тIехьагIа бурильщика гIоно белаш. 1965-ча шера дена буровой мастер волаш кхаьчар.

Атта бац бурувдеттарий къахьегам. Цхьана бакъа сийна йистахьнче чIоагIа кIеадбала, цига Iебийше салаIа безам болаш ха йоагIа. Бийсанна мархача кабарех боала безаш моттигаш а нийсду.

ДIадахача шера бIаьсти дар из бIарчича нит саьхьата бакъ бакбар Михаила цу дийнахьа. Кiедвенаьар, салаIа деза дар гIулакх. Нарядах воаггIача тайнаре маркхаш доаттаба, — аьнна лабарантка дIахьайна а дахьаха кIвакаьар мастер.

Бийсанна марзача набарех самаваьккхар-из телефоно.

— Михаил Ахмадович, буровой аьари хилар кхерам болаш а хьо хьа ца кхоача, — йоахар сайнчи бурильщикa.

Къамаьл хилча массаки минута мара ваьнацар Михаил тIаьнна вахтовои автобус Тийрка двигательна гIолла йодача хана. Буровой йолча хаьнаьца тхьаь итт километр мара боаца никъ, бIаьх аьлометраш бIаьхболча сина лотар Хадзиева.

— СихагIа, сихагIа, — йоахаш цо шофера.

Цхьа ший тайпара сиха латтар буровой мастер дIайоахара. Мастеро фуд оаш хьаваш бар скважина юкъе уйлалехьа бала латта бурувдеттараш.

— Фуд хилар?

Лаборантко маркхаш дийнa нийса къовста ца дара гIалат баьннабар бурув деттараш. Маркхалцара оазча фрацеи девил лохданнадар. Из кхераме дар. Скважина чура мехкадьттен газа аракхесса ваьри хилар кхерам болаш дар гIулакх, тIаьхха миллионаш самаш паччахьалкхан ахча зазье доьргдар. Цудуца ха йоа ца йиш дIабалабир мехкадьтта токкарашна боал. Цхьанкъ минута са ца дуташ, шаь саьхьата къахьийгар цар цу бус.

Скважина аварин ца хулийтта кIалкхаре тIаьхьа сайIе дагахьа бурувдеттараша. Дукха хьалеллаьа укхаза кхьачар IуйрIийнара смена.

— Тхоашта хьалхашна этта ерригаа хаьаэш йиша тхона хилаьа бурув тохача скважинара мехкадьтта кIаьш бIаргагIача, — йоаш Михаила.

Ше цига бола беча цхьайтта шера иттаца скважина йоаьча дакъе лоацаш цу хьамар дийна сега. Церна юкъе а кIаьх цар бурувойна гIалла йоацаш летта дахьаьнара оалг скважина а.

Иштта ва Хадзиев Михаил. Дукхаьна новкъосташа хьоахам хьцунгара, юстара дитац цо дешар а, мехкадьтта техникуме, кхоалагIча курсе заочно дешаш ва из хIанз. ХIаьта мел дукха гIулакхаш кхоачашде дезаш нийслу цун СССР-а Лаккхехьарча Совета депутат хилара тарра а. Дукха нах укх из вовза, тайп-тайпара хаттараш дIабахьа, гIулакхаш эшаш.

Укх бIаьсца кхоачашдераш бераш цхьа Михаила наха.

Ю. КУРСКИЙ.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитетага, СССР Лаккхехьарча Совета Президиумага, СССР Министрий Советага

Оаха, «Венера-5», «Венера-6» яха планеташта юкъе леда автоматически станцеш хьаеча, сигалйохийтача, царга никъ байтача Iалашдеча, хIаьта иштта Iилман информаци хьаэначен кийчъечан дакъа лоацаш хиннача Iилмахойна, конструкторашна, инженерашна, техникашна, болхлошна КПСС Центральни Комитетага, СССР Лаккхехьарча Совета Президиумага, СССР Министрий Советага хоам бу планеташта юкъе лоаьча «Венера-5», «Венера-6» яхача станцешка цхьаькъан дайтара чоалхане программа толаме кхоачашъяьй аьнна.

Цу станцеш тIа оттаьча Iилман аппаратура новкъосталца керда маьлера хаьнеш хьайийшай космически аренех Венера яхача планета атмосферех хулача физически процессий хьахьехьа.

Планета тIа яхьай Владимир Ильич Ленина барельефи Советски Социалистически Республикий Союзе Паччахьалкхен герби тIайола вымпелаш.

Космос караерзаяра дакъе керда хIама вай Дахьено карагIдаьннад вай халкъо турпалена къахьегар, хьанарча Коммунистически партен Советски правительствен кулгалца социализмо карагIдаьнна сийлахь-доккхей хIаман бахьан долаш.

Советски Iилманех техниках карагIдаьнна из хIама оаха хетаду Коммунистически парти вIашагIъеллa. Советски паччахьалкхенна лард елла, ерригача дунен къахьегархой баьчча Владимир Ильич Ленин ваьча дийнахьа денз 100 шу дизара.

Оаха дош лу Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума, Советски правительствана оахеи дIахо а, иштта да кхедем, советски халкъа а ерригача адамий а духьа космически аре дIахо караерзадара керда чоалхане декхараш кхоачаш къахьегархилaрах.

А. Н. КОСЫГИНА У. К. КЕККОНЕНЦА ХИННА КЪАМАЬЛ

ЗЕЛЕНОГОРСК (Ленинградски область), 19 май. (ТАСС спец. корр.). Тахан Ленинграде официально воацаш СССР Министрий Совета Председателина А. Н. Косыгинца вIашагIкхетара Советски Союзе веана Финляндски Республика Президент Урхо Калева Кекконен.

Ленинградерча доттагIаш долча паччахьалкхенна керте латтача Зеленогорске накъабахе бар: А. Н. Косыгин СССР Лаккхехьарча Совета Президиума член С. С. Толстиков, Ленинградски городской Совета исполкоме председатела декхараш кхоачешдеш воаь Е. А. Гоголев.

ЛИЙРХIАЧУЛ СОВГIА

Дика къахьийгад Ачхой-Мартанa района боллаший къахьегамхоша паччахьалкхенга дукх дакара план кхоачашъяра. Иштта ах шера планах Дахьенга дIакхача дезаш хинна дукх 4,3 эзар центнер яр, хIаьта хIанзаь из цифра 4799-нога дIахьоачаьй. Цкъа. Вошта аьнча, паччахьалкхенга дукх дехкара ах шера план 112 процент кхоачашъяьй.

Къаьстта дика къахьийгар уж балхаш деча «Лермонтовский» совхоза хьаьбаш лелаераш. Дахьенга 1343 центнер дукх а дехка ах шера план 141 процент кхоачашъяьй цар.

Т. АЛЕАКОВ.

Ачхой-Мартана района юртбахама производствени управлени начальник.

ЦХЬАНА ЯЬ СОВЕТСКО-КОРЕЙСКИ КОММЮНИКЕ

Вовзаеха аракхийсай СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный 14 мае денз 19 мае кхаччалца КНДР-е хиларах йола цхьана яь советско - корейски коммюнике. Н. В. Подгорный КНДР-е хиннав КНДР Лаккхехьарча халкъа собрание Президиума Председатела Цой Ен Гена вийза вахa.

Вовшт йолча хана новкъостийхен вежараниха долча доттагIала хьалхашка чакхъьена беселаш хилар КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела новкъост Н. В. Подгорнейи ТПК ЦК Генеральни секретара, КНДР министрий кабинета Председатела новкъост Ким Ир Сени юкъе.

Беселаш йолча хана, йоах коммюнике тIа, шаккхе оагIув дIаюха цIагахьар советски корейски халкъашта юкъера доттагIала гIулакхаши цхьана дIаяду гIулакхаши дIахо даргIакхдара хьакъехьа шаьрта кеташ а хIаьта иштта вIаший юкъара хьашт долча дунен халкъашта юкъерча дешашта а.

СССР-ая КНДР-енен юкъера вежарий доттагIали цхьаьц деллийдув гIулакхАши массе оагIонгахьара чIоагIдеча шинна а мехка халкъаш социализмаге коммунизмаге дIахьалхаваха ахар сихдара юкъе доккха дакъа лацар санна доарII шинна а оагIоне. Укх тIеххьарча шерашка. Йоах коммюнике тIа, шин мехка юкъера доттагIала гIулакхаш дикка чIоагI а деннад дIахо дегIа а даьхкад.

Шинна оагIоно хетачох, ерригача дунен тIа машар лорабара, къамаш мукъадахаре шоай лоIаме лахарен, демократе а социализма а хьаштана дIадех империализмана духьалара къовсам, цу даькъе америкaнски империализмана духьалара къовсам а дIахо чIоагIбелта, белгалдоаккх коммюнике тIа.

Шинна оагIоно хьалда бекке бу Къулбехьен Корея дIаьльна деттаеш бола американски империалистaш. Советски оагIоно дIакхайкадир Корея машара накъьна вIашагIтохара вешах йолча КНДР позици а вежарийха долча корейски халкъе американски империалистически агрессиеи бу Къулбехьен Кореера арабаккхара хьакъехьа. «Корея вIашагIтохаран юкъаеттаоттаяраи йола ООН комиссеи» саьдаш яр дIаьккхара хьакъехьа нийсхоиа лIадехараш а ше хиаза хьаллоаш хилар.

ОагIонаша вIаькха а хьакхайкадир, йоах коммюнике тIа, шой даьхен паргIатен лоIамы бахьан долаш нийсхен къовсам лоаттабеш долча турпал вьетнамски халкъана шоай йокха солидарность хилар. Шинна а оагIоно ХьаллоаI Вьетнамах хьаьца ечапарижски переговорашкара ДРВ-ен НРФО ЮВ-ен позиции. Цар иштта чIоагIа хьаллоаш лаосски камбоджийски халкъашна доаттабу нийсхон къовсам а.

ОагIонаша хьаллоан японски халкъо американски империализманеи реакце чурча низашеи духьала. «Кхерамхаен договора» оалаш дола американо-японски договор дIадаькхар духьа, цу шоайчча кхача паччахьалкхенийн халкъаьшта духьала агресси лоаттаьра найда эзаш йолча Японе территоре тIара США тIехьа базаш дIалхийтар духьа лоаттабу къовсам, дIахайлкху шоай цуцаниа йокха солидарность хилар.

СССР-ен КНДР-ен. Йоах коммюнике тIа, бекке ду израильски агрессорий гIулакхаш, хьалхонаь Африка халкъашана империализмане, колониализмана, расизмана духьала лоаттабу къовсам а хIаьта иштта Латино-американски халкъаьшта империализмана диктаторски режимийна тайпача бахашта духьала лоаттабу къовсам а.

Шинна а оагIоно хьалдийболaш бекке ю НАТО, СЕНТО, СЕАТО, АНЗЮС, кхыйола социалистически мехкашта машар белча кхыча паччахьалкхенийтен духьал а хIаьта иштта къамий-хоргатаькъален болацa духьала а ерзаь агрессиви блокаш. ОагIоенаша европейски кхерамзаленна кердаш тIехьахедагIа, доарцI хIаьраа европейски дозанех хула гуччахьа дIадехарш бочча малхбузахьаьтерманска милитаристаш леладеча гIулакхаш. ОагIонашта чIоагIа хьаллоаш малхбузен германски милитаристашна леладечча гIулакхана духьала йолча Германий Демократически Республика ГДР бакъахьара повноци.

Корейски оагIоно хьалхайкадир Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхенашна Будапеште ерригача европейски мехкашка дахь кхайкарай ше хьайоахилар.

ОагIонашта хетачах, лоархIаме дa, массанега гера дIадакхийтарчуха, хIаьраи гера геттара дахарашта хьалакдеш цIендаьь дIадаккхаri духьа къовсам лоаттабар. Цар белгалдаьккхар хIара социалистически мехкен социализмин ерригача лагерен обобщения ензаи массе оагIоерахьара чIагIIбанца, бел лакхьаьиза марксизм-ленинизмаш пролетарски интернационализмaн ларда тIа дитта цхьоагIон кхетадахьари чIоагIдаьча, империализмана духьалара къовсам дахь чIоагIбанa баре ва хилар.

Шинна оагIоно лоарIIачох, белгалдоакх коммюнике тIа, социалистически лагера цхьоагIон дунен халкъашта юкъера коммунистически болам кхетахлалегех чIоагIIара керттера чулоацам деррига мехкаш цхьатарра бакъонаш йолаш, шоай лоIаме, вIашин сийдеш, чурча гIулакхашта юкъе ца гIерташ, новкъостаха цхьаьна гIулакхаш лелаеш хилар а болаш. Йоа, вежарахча йолча партешта вежарахча долча мехкаштен юкъерча гIулакхийи нормаи кхоачашъяьйла ярьа.

Н. В. Подгорне СССР Лаккхехьарча Совета Президиума цIерагIа Цой Ен Ген Советски Союзе хьайийхар. Цо из баркал а оалаш тIаийнар.

Коммюнике тIа йоах, шинна а оагIоно хьакхайкаду новкъоста Н. В. Подгорне КНДР-е йихьача визита результаташта шоай чIоагIа раьза хилар, цар лоархIачох, из визит марксизм-ленинизмаи пролетарски интернационализмана принципий ларда тIа латта Советски Союзеи КНДР-ен халкъашта юкъера традиционни доттагIала дIахо чIоагIдара мехкъе доакха керда дакъа да.

МЕХКДАЬТТА ПОХАШ...

Укх бутта хотах 3 эзар метр бурув а тохаш чакхбаьлар дIабаха бен буyт «Старогрознефть» НПУ кIоарга бурувдеттача контора коллективо. Иштта уж къахьегама толамаш кхы а лакхдеш бахьеr цар. Шой дошха дадаш тIехкхоачашдаьр Бурув тохара сухал лаккхьярах, реагентах, электроэнерги кхоарах укх шера паччахьалкхенна кхоьнах бIаьр сом.

Уж къахьегама толамаш доаха дикка дакъа лаьцар бурувдеттарий мастер Гребнев Александр Сергеевич керте латтача бурувдеттарий бригадас. Халача геологически хьалашка бурув тохаш я из № 58 йолча скважина. Проектах цига тоха деш бурув 2750 метр а.

Скважина тоха бурув 3418 метрга кхьачача цига кхачъалца Iочуахийтa лахархIар 5 дийнаха болота колонна. Из болх толамца чакх а баьккха дийнташ вай цкъа. ХIанц цига дIахо бурув тоха лохадаьл. Колонна Iачуйохийтача хьонаре дакъа лаьцад бурувдеттараша В. Барышевский, Алексей Бурков керте латтача сменаша. Дика болх баркъ, белгалбаьлар слесараш П. Бобровский, П. Замятов. Шоай къахьегама толамаш бурувдеттараша хетаду В. И. Ленин ваьча делача дена.

А. ТИШИН.

РЕСПУБЛИКА КХАШКА

19 май тIехьаьнча вай республика колхозаша, совхозаша 107 эзар гектара тIа бIаьсти юе культураш дIайийний.

Укх шера тIехьаьнчанна бIаьстие хьалхашка тоа а оаь, дIадоахача шера укх хана йойна хинновар 4,3 эзар гектар дукхагIа юе дIадо шеру бахьнаб хинн эссадерзае.

Белгалдо дахIо хеаш культураш укх шера дIадахьача шераррча 6 эзар гектар дукхагIа дIаийлагга.

БIаьсти юе культураш кхоаш совгIа дIайийний Ачхой-Мартана, Ведана, Грозненски, МалгIабека, Надтеречни, Шела районий колхозаша, совхозаша.

БIАЬСТИ ЮЕ КУЛЬТУРАШ ДIАЯРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР (Процентошца)

Районаш	
Ачхой - Мартана	102
Ведана	144
Грозненски	103
Гудермеса	98,5
МалгIабека	101
Надтеречни	116
Назрана	86
Наурски	96
Нохчи-Юрта	87
Советски	79
Сунженски	90
Урус-Мартана	93
Шела	106
Шелковской	81
г. Грозный	74
Ерригача республикаца	96

АДАМЗЕНЕ ЙЫНАААСТНСА

В. И. Ленин валь 100 шу дизарга

НАДЕЖДА КОНСТАНТИНОВНА КРУПСКАЯ

Ленинах дагадоагIараш

Дlадолор. Хьалхарчий номерш 148, 149, 150, 154, 157 [1969 ш.], 4, 6, 9, 11, 13, 15, 18, 20, 22, 27, 28, 30, 34, 37, 38, 41, 43, 47, 49, 50 [1969 ш.] йолча «Сердало» газета тlа.

Ирбаена граждански тlом латтащ, Колчакаца, Деникинаца, Юденичаца къовсам лоьттабеш шу дар 1919 шу. Къаьстта халача хьалашва, моцал эттача, берриге моих бохабельч хьала лоьттабора къовсам. Болх ца беш сецар фабрикаш, заводаш, геттара ехаар транспорт. Вlашагlтоьхна, герзаца ийчдинза дар Цlе Эскар. Советски Iаьдал массанхьа а дацар мадоеггIара вlашагlделла, мадаеггIара бахана ... нахаца дlайина дацар. Советски Iаьдалца мостагlлан дела партеш, къьнора Iаьдал доцча хана мерза бахаш мел хиннарш — помещикийн капиталистийн, хьакимийн, куланаш, базарлой, кх. — гуччахь большевикашта дукъалара чlогагlа агитаци еш бар, масса тайпа доьцараш даржадора, дукха бела юртара аьркхой дохаш дар ца доьзаш, грамоти боьцаш хиларан пайда а эцаш.

Баьхьа, Ленина цlн массашкара декхар сий деш ар. Ленин дуьхьал вар помещикаштан капиталисташтан, аьтта, мешар хилара тlехьа вар Ленин. Массанена а хоорв Ленин Советий Iаьдал бахьан йоьттабоче къовсама нуггадхо волга. Росса эггара кlоаргагlа болча меттига а хоора из дукхачу нахьегамхошта. Баьхье, Ленин цlенла а мича хиннад юкъарчел доьцаш, тlом тlа, фронташка хиллачи, хlаьта ше гаьна воллаше а мишта наьвортьа хьелхло — цу хана иа кхетадан хала дар грамотехь боьцача, готтача вахара хьежана хьахинне кlаьнга кхетам болча нахь. Iларчча легендаш яр Ленинах вlашагlьехнаш. Масала, гьмарче. Сибарегlен Байкальски чкъбарий лушарашна дуьцар 10 шу хьалха ...дар эггара чlоагlагlа тlом леттача хана самолетаца шоеш йолча а арна, меставлчуд кетдвеле Ильича мишта нокъостал дир. Къилбаеда Кавказе дуьцар, Ленин шоешта бlарга еейнавоещацеьх, баьхье ... хилла мег, царна из, шоаш дейча Цlеча Эскара муглаашта юкъе а волаш тlом беш хиннес, баьхьа цо из къайлагlа дlадаьаш, кетбеаьв новкъостал дехьла цхьанена а ховргдоацаш.

Хlана боьллоштен колхозхоштен хаь Ильич фронташка хиннавеца а, из уйлан дети массана а Цlеча Эскарца доцаш хиннига, цун уйла... ш бел, цун Ленин ... ш ... ша дlанмига, ... цо ... политика ... бахьаш хааса ... ш ... Халкъе Комиссарий Совета Председатель вар из, тайп-тайпана бар цун болх, цхьабакъда, коллагlча тайпара хинна бала ... а, из хада ... войцаш бузабенна бар граждански тlема доьшаша, Советий Iаьдал бахьан хоттаьбача къовсама доьшаша. 1919 шера 13 марте Советий Iаьдала ... долчу дешах Петара ... кьамыха ... Ильича ...

«...Истори чуьх эггара хьалха эскар хьаду Советски гарта, ала магардо, — царца ... кхетадаина эскар хургдеаш (хьарсна са. — Н. К.). Советаца вlашагlтох берриге къахьегамхойн эксплуатациена ... — эскар хьаду социалистически лерадаларан сакхетанан ларда тlа» (В. И. Ленин. Соч., биъза гуллам, т. 38, агl. 59 — Ред.).

Из цхьа ... кхетадаро хьаора ... ... долча ... вlаьнаш, цlенскаренина Советий Iаьдал ... а герга а хоорв.

... ...дийна наь ... хьо Ильича. Хlара ... ... Кремле ... ... «Советий Iаьдал ... ... вай, — ... ... хьоначча ... .

Ильича дича доезар фронтаеша дош дар, из юкъарчол доьцаш бузаьенина вар фронташа. Берригича къеввама хьалхе ловайоре цо, цхьабаьхьа, цо чlоагlа ладугlар тlемах наьа дукаьдугла. Тайп-тайпарча нахаца Ильича къамаьл дече хана цхьаза ниjслуш сона тера хийна хьар хlарачега хьадуьцийта цунна машта хоора. Цунна дезар дерриг хьал доезар, фронташа деш дела долле хlема доезар.

ДагадоагIа сона цlевскаргой къьенарча тlема специалистах цо тешош хиларан Ильича цхьа доклад еш са тlаьхьна. Юкъанца тlема специалистеннера Iамадала дезаш дар — из кхетадоре цlевскарвоше а, баьхьа тlема специалистех чlоагlа лорапуш хулар уш, цхьанена а хlаьмах тlехь, ханеттел бытовой хьекъехьа а царна гашт дацар. Цlевскаргой хlена лорадуш бар кхетадеш дар; къьенарча режима командиррши начальникаши сантаьште хийла латтар. Докладочуь каначуь тlеьхьа Ильича сега дийцар Цlеча Эскара низ командираш цlевскароште гарга баха хоьш а тоаш а хиларах латт, хааш. Ома дагадаьа дийцар 1877—1878 шарашка Турцеца баь хинна тlом гойтаьа ... на Верещагина суртан. Доьхьлата дика бурлаш дир... Цун ... цхьа сурт: тlом ба беш, хlаьта командерош гаьна гуьна тlара тlемага хьоьжаш латт. Хоза вайбена, хулгайолаквргаш йоьаа эскараш турмаьш а екка, кхерам бовцаче моттигеоа тlем тlа салтий кхоьлте боа хьоэизш латт. Эггара хьалле из сурт бlаргадайнадар сона са 10 шу даьнна хана. Цу хана дас йигаир со Верещагина суртий выставкага хьаьна, аллалца дицдургдоцаш дат чу дийцар сона уш суртани.

Специалистан цlевскарлоше новкъостанаха гlулакх лелаадар дlадахаш профессора Кусьальски Борощанера дайти письмо хаьнчар цхьа Ильичега. Ильича «Правда» тlа статья хlаьш хил далар цуьне киноцхьа цlевскарлоница новкъостанаха гlулакх далаадар хьадекаш:

«...Новкъосташа гlулакх лелдо еш эггла ... , геттара эттача. Бlаьшерешка лаьттача эксплуататаш згlаьбигемa боллоаша, ... физически ... боккхой гергагlортера гlуьнат баьхьза гlа боохкаш дlадаьхаша гlоргдан» (В. И. Ленин. Соч., биъза гуллам, т. 38, агl. 222. — Ред.).

... ... Ильича доклад еш а хьар са. Тlема гlулакхий воккха газа вацар, боккаьлдар ... Алексийн Богильевич, баьхьа, Ильича масса хана цунга хатташ ... дукха ... цхьана ... доклад цхьан къаьсттача местене ... хиларах геттара дика хилар, Ильича ... хоора хьанга фу хатта дезо. Дукха къамаьл дора цо фронте болгача а фронтера богlача а саттаьша. Ильича дина йоьзар Цlеча Эскара юкъ дукхагlа бела цlезкартой аларкоб болте хоора. Азеркой дика беезар цунна, поменаннийн ... къахьегача аларкошта тlаьхьтта эксплуатаци дина йоьзар, помещикаш аларкоште гоьма баьга хоора, граждански тlом тlе из мел бохьца ... низ ба хоора. Баьхьа, ... ваза аларко ... цо ... [бlаьгте барриге аьгкой ... ма бари], ... хоора ... бурхуоа психологи мел йоаш... низ ... Тlехьа ...

Социализм ... нагlтара дар ... латт, йоазар Ильича ... а хана, организаци доцаш Iапаьаьга боккха йоьргlаш боре цо, къаьстте дог доккар цо боккхой къесса, цу организациони ... , из къахьегамхой ... хиларга. Ильича дlадахар къаьнарча ... цхьа къайлагlа эггара еррига организациони опыт Iамаеар, Советий ... къахьегамхойн гlуллакхе ... тlаьдар дlадахар...

1919 шера Советий Iаьдала политика дуьхьала ... бувзаш чlоагlйина ... вар.

«Нагlана сайн вай коммунистий парти оелаш дале, — йоаар Ильича, — ..., ... дlа Iахиа мара, ... дуьхьала дlаяхача, ... учреждениеш йоаьрьча ера ... вайна хьалташна эггара хьаьлхе цо мадарра а дlайар а боккхеица боларочча ... пролетарски революцин эггара ... дацар — ... хьа ... дохаш ... хилар ... кхетамела (В. И. Ленин. Соч., биъза гуллам, т. 38, агl. 302. — Ред.).

...1919 шера март ... Советий Iаьдала ... ... урхаттача замна, парте VIII съезд тlаьхьочин, организациони дахтераш ... мадарра ... хьалхатар. Цо дуьцар аппаратан, бюрократизмах, культуран, культура цо хилар социализм хьалхача новкъа лаппаргlа а дьайна, социализм хьалхара дуьхьа нах юкъеозаро новкъарна еш хилараш, къахьнача замах юхадискерица лоаттабеча къовсама новкъарле еш хиларах, бюрократизм ... ... хиларна еш хиларах; цо дийцар юртах, мирла ... тlехь меттел, къесе нама тlехь мелтел, дукхача аларкоште тlехь бела хоа чу ца оттабеш, шоей къахьегамах кьеоз бакача аларкоште тlехь пролетарийта еш йоле аьтта чlоагlа ела, ... цо дийцар царах Советий Iаьдала йола чlоагlаме мишта а вай, снабженин царна мишта гlулакх де дазаш цо дийцар ... ... капитализме завадитачех ... ... мишта ... ваа, коммунизм дукхьала коммунистий ... ... къьенарча специалистех пайда эца ... безаш, ... пайда эца безаш, буржуазин боазам билгале ... гача опытах пайда эца безаш хиларах. ... дезар ... хилар ... эца дезаш хиларах.

Цу берригча беьна тlехь ... хlема де ... хlа ... ... ра маьагlа ... лаца ... ... сонlа, из чlуг ше мишта ... гlортьа, мишта ... ... хилле ... ...

Съезд хилле ... ... ВЦИК Председатель Яков Михайлович Свердлов. Яков Михайлович дlайоьлла ... ... Ильича болгаделлар Яков Михайлович теори практиеща дуьзаш хилар, Свердлова марксизм литература, организационни талантах дуьцар, цо къаьстта болиладеа ... ... пролетарски наьха организатор хиларах тарош болла мах болаш ... ...

Парте VIII-чу съезде Я. М. Свердлов ЦК организационни болх лаьца доклад а еза вар. Ленина а йийцар из...

Ильича дуьцар Свердлова Iамаьнате дика нах боза вовш хилар, практикаца гlулакх дика ... Iамлонча хиларах.

«...Цу сега къаьстта дlайча талант Iалашдоре ... вай хlаьрхера доьхаз доьи ... хилар а йиза бен а ... вай дакхалае а. Цо дуьза Iалашдоре вайне берт тайча, цхьан хlехьна тlаборзабаь, боксанца вlашхlехьбелла боле, организованни болча пролетарски ... хила мабогlгlара а пролетарски революци дlадехьрашт ... а боза болх, метта ца хила вай цхьанна телам хургбоаш хилла, вай хlихьаьлце махкдайнна а хlанз чекхдайаа дезаш а дукхача хадашт цхьаьнна а ... ... гlаттарх цхьаьнха а вайна чекхдоьшкалургдацам хиндеш болх.

...Вай чlоагlа тешаш да вайна практически доезача, нагlаьхьа сана цо йолаш ца лоб а, коллективни организаторски талант (кудала са — Н. К.) хургбоаш наьха группаш, пролетарах, къахьегача ... бала миллионаш нах Росе а дерригача дуьне тlа а пролетарски революци хургвадара» (В. И. Ленин. Соч., биъза гуллам, т. 38, агl. 77—79. — Ред.).

Уьш тlаьхьарча шарашна къаьстта 935—1936 шарашна, дукхача гlахьегамхой организаторски талант лаьтпуш чlоагlгlуьэ ... вайна гуш да. Стахановций, комбайнерий, тракторист, советски паьтай боахой, советски республикий къахьегамхой совещанешка вайна бlаргайлай Советий Iаьдал эттача шарашка хьалхане коллективни организаторски талант.

Вай цхьаш дац, вай эзараш да...

Дукхаьла бlаргеш дайна сега марта хие йиш ац пролетарски наьха коллективни организаторски талант мел болла миз бе цо ... .

(Длодолор хургда).

(АПН).

ГОМЕЛЬ. Сож хьача ... тlа гlелла дерда гlарафа тlий чалла. Цо хlара беззарга городорча наха дукха бен саноlа моттиг — парки города ... таборданара дайна.

СУРТА ТlА: Сож хьача ... тlе гlелла тlаьа ... тlеь ...

М. ... сурт.

ТАСС фотохроника.

«АГИТАТОР БЛОКНОТА» АРГIАНАРА НОМЕР

Кепатеха арадаьннад КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропагандан агитацин отдела № 10 йола «Агитатора блокнот».

«Технически прогресса тIехьа» ахача рубрика кIел «Ключевая позиция», аьнна, кепа тедача КПСС Нохч-ГIалгIай обкома промышленно-транспортни отдела заведующе Н. Правенькe статья тIа производствана интенсификаци яра торонаш гучайохь.

«Скйлея даташ» аха рубрика (химика Денна хетаь) «Химе йоккхий горизонташ», аьнна, Грозненски химкомбината директорнов. Л. Шилова язьйна статья. «Пограничникий Ди» ахача темах язьа материалий подборкаера цу темах долча литературе указателащ хьаккай.

«Агитповадаш маршруташ болх» ахача материала тIа массово-политически балха опыт ю.

Беседашкен политинформаторшкен кийчо еча эшаш хургдоль литература могадьа номер тIа.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

МОСКВА. Ламаьхье «таксин» яха кийрда йоазуа а долаш автомобилаш а хlана столица улицашка гlоера ... Горьковски автомобилин ... ерашка кардача моделагlа (ГАЗ-24) хьаь «Волга» я ца. Тlехьахьара хала куц долаш дика ... ийчьача мешино московски тергам тlаэаб.

В. ... сурт.

ТАСС фотохроника.

Кагирхоша кIоарга знанеш Iомайир

Уккх заношка итогови занятеш хилар «Чишкарча» саньторе комсомольски организацие. «Къонача марксиста университет» аха семинар хиннай уккхазахь болх беш. Комсомольций занятешта кулгалдеш хиннай пропагандист-лор комсомолка Гусева Валентина. Занятеш дlайоьлленнача юкхьанарча лешкехьа а ший дешархой безам дешара тlаргlорболча хайпара занятеш вlашагlехьъяла хьарагlдаьннад къонача лора. Цуьна тешал ду итогови занятешка комсомольцаша хьаьекхача знанеша.

Дешара шера чухьа семинарашка хоавам бахош доьл ... дешаш леш къамаьлаш дир 17 дешархочо.

Семинарерча занятеша тlе бахь дешархой хьинаре общественни балха. Шоай кхетаме ... хьакхбе юкъеуваара. Миста 15 дешархо ва агитатораш болаш. Шер боккха кхетам болх бу санаторе коллектива а Чишке бахача ... а ....

Комсомола комитета дешара шу чакхьаллача даим лувш ... хьалхара дешар мишта лед ... комитета ... ччлемаша цхьацна ца массаша ... дешархошна корта а бодаш. Йола беседаш яь, царна дешаре ... ду наlлад. Дешарах дагагlа кхеташ йолча дешарлошка торо хилийтай агитатора балха тlа а кхача общественни балха тlа шоаш дlабоаийта.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара кийчо ярца дувзаденна семинаре болх лелача юкъагlа пропагандиста Гусевас чlоагlа уйла тlаьхийтай ленински теоретически тlехьале Iомаяра.

Итогови занятешка, берригача дешархоша хьахьекхар Iомаль программа шоаш дика, чlоагlа Iомаль хилар. Итогови занятий чакхьъалаб семинара фериехь. Пропагандиста В. Гусевас хьача хаттарех ихьакхе а дисанза дергlа ... ... Цу тlа пропагандиста хаттарашта жопаш телача хана дешархой, уж дийна Iеш, вакаре шоаш зийнарашна уж дувза гlертар.

Пресерни занятеш, семинараш сегlа цар дахьа ... дискуссешка, къаьнача коммунисташца, республика эггара хьалхарча комсомолоцашца ... вlашагlоттабалараш ... .

Санаторерча политически семинаре дешархоша шоай кхехаш занятий йолаш чlоагlхьаь кердача шера дlахо а комсомольски политпросвещение сете дешилга. Шоашта керда программа къоастайяь. В. И. Ленин ваь 100 шу дизара кийчо ярца дувзаденна комсомольцаша лаьрхlад «Парте хьакъехьара беседаш» ахача кружока программагlа дешилга.

А. ПЕНЬКИН.

«СЕРДАЛО»
2-гlа агl. 22 май, 1969 шу.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ПАРТИЙНИ ГРУППАШ — ПАРТКОМА ЧIОАГIАЛЕ

Грозненски район Ленина цlерагlча колхоза партийни комитето чlоагlа уйла тlайохийт коммунисташ балхаш тlа дlанийбоhча, хьалхоэбора. Колхоза партийни организацена юкъе итт юргlа коммунисти КПСС членашта кандидати ва пхе пехова партгруппаше вlашагlтеха.

Юртбоахама производства тайп-тайпарча участкашка вlашагlъеллай шах партийни группа. Шие партгруппа а хьайбай бохаме, наl колхозан консервни заводе, пхьоалагlчен поллагlчен бригадашка, баьлдараш кхелача а комсаш делача а. Къаьстта терьахье цу группашта керте латтача партгруппоргий организаторски говзал, нахана бола бе царна хар. Дакхбеннаб производствени планаш кхоачашьечара а колхозашта кхетам лучаре а партийни группай политически лоархIам. Хlана сихаль бlаьстан юхьен гуралаен йийнача культураш а бьацалараша а хий хулаш латт колхозе. Хlанале а 784 гектара тIа дилладьинад из, цу лаькъе гуралаь бийнача мукха 483 гектара тIа, бlаьстан юхье йийнача культурой 20 гектара тIа, гороза 20 гектара тIа.

Юртбоахама производства ... хlамегlарча участкашка ше коммунистий хьежабеш Ленина цlерагlча колхоза парткома вlашгlехьадохаш юртбоахама продукташ йоахача, социалистически яхье хьалхара йоттиг коммунисташка хулга, общественни балха тIа. бытие, дезала юкъе уж хьокхаман хулга.

№ 2 йолча бригада болх беш йола партийни группа колхоза ахьча партгруппашта юкъе эггара хьинар долашагlа я.

Йlаши улл-тlауя болх беш, еррига коллективана ахьала ахьа производственни декхар кхоачаьдеш ба цу группа членаш. Нарна дика бовз шоай бригадира iaх, деша хIаранена къаьст-къаьста беш болх бу нарна. Массала а сихха вlашагlкхета. Шаши дагаббаш, моллагlа мероприяти ший хаинахьа чакхьяккха йиш хул коммунисташка.

№ 2 йолча бригадь партийни группана кхетам балара еш йола коммунистий воздействи дьаьуна нарех хlараше авторитет йоккха хиларах. Партгруппа еча влияние ю ларде улл коммунистех хIараче шийгара телаш бош хьокхаш, цар къахьегаман общественни хьашар. ХIанз № 2 йолча бригада колхозе хьалхарчарех цхьа моттиг лоац. Бlаьстан кхаьа цу болхаш шоай хьинахьен дийна кхоачашдорах цих даьеша карара тела цlе байракхен 300 сом премии еннай цунна. Из вlаштlехьаьннах колхоза партком партийни группашта кхетамца кулгалдар бальан делам. Цу дакъе кlезига хIанам каргlахьинарчаш партгруппа кулгалхочеа йол. Яндов Михаила. Вахара ... хьий хьа пунна партийни балха тIа чlоагlа эшаш вала сег вовшнта, колхозан кхаьакарча хlара къахегамхочча легlала ваха чlоагlа лоххлга. Бакъда аьлча, дукхахча вахне партийни группа беза ... дуьиа корте латте чох тlаьна да. Партгруппорг-из на бригадр, кхетте, дегаьне, ферно коммунисташ вlашгlехьбезар. Хlаьта йун нертерга декхар сенах латт аьлча, -из латт бора тайна, дехадера цхьа коллектив а аь уж кхетабелгах, хьэарча гlулакхах цхьа ... нарех хlараннега кхоачашбейтарах. Цу цхьан ... пепа групперов коммунисташа цхьана цо вlашгlехьбоах цу коллективе болх беш бола нарте бовзараш а. Партийни группоорга балха масштабаш баьха йоккхий еле а, моллагlча партийни кулгалхочоь хилахле парте доаца дукха гlулакхаш ... ... гара. Из коммунистически кхетам лахха болаш, партийни принципиальность йолаш, хьвдар, инициатива, гlулакх долаш хила езе. Iарох ... гlулакхах ... тьаша Янков Михаилгара саина соа хьаьга хьагуш ца хила а ... , цхьабаьхьа, дете ший кхетаме лахабевш къахьегара шийгара ... дlаьехаш, партгла а ... ... чакхьангашта ... коммунистанта а хьалхашкара ший декхар лоаьаш хиларе партгруппорга ... новкъьостал хьа боахьнира вала партийни вовкъостал ... ... а хилла дlаттара. Нов. Янков дика колхоза парткома, цо ... партортаниоло партбюро членамашта дагаьял, цор балха кlаныш, цехоьой — партийни организацие речениенш ... ... чакхьеча берригаль коммунистаьна дахьа деепарлъоле гlуллакх вlашгlехьдаьхьта гlерт.

Хlанз цук тахьчо культураштa гlидувргашта, хьаькlашта обработка еш а № 2 йола бригада, из иштта дикахьа хоа гурахьа бийнача мукхаш хlанен. Бlаьстан ихьа йийнача гороза хий духхача. Ишта а хьакла лоттараш партгупна коммунистии ба. Трактора тIа болх беш волча Янков Михаил ... шие цхьалепедхлана — хий ... дехкачуйна Ветурова Николайна дцаьна цхьан дийнахьа 4 гектара тIа хий духа. Коммунисто Исхалоев Заурас цхьан дийнахьа 3,5 гектарега хивочаш. Уж дола результаташ а парте боашванта дийнахьа кхе ... а ба. № 2 болча бригадае хий даьна лаьтташ дерригаш 718 гектар да. хlаньа а хий дилла 344 гектара тIа, кхерь догlаь хьоьаше хий детача машинашца 261 гектара тIарча мукха, кулгашца хаоиаш долаш 123 гектара тIа, 20 гектара тIарча гороза. Бригаде хий дехкача болх бераш еррига а догlаш хьесаде хий детта йоь установка я.

Коммунистий хьахамагlа бола бу парте боашардьо я. Тракторнеста — хий дехкача Брондико Владимира ший орлепшикашта Матвея Шириваева сиевагlа 3—3,5 гектара тIа хий дула. Гlидувргашта культиваши еш дика къахьегарча белгалбоел юешевоби Вакубен Виктора Тарановский Владимира, колхозхой Набоков Михаила Карнаухов Александра. Шиж дийнахьа 230 гектара тIарча гидувргашта культиваци йер цар.

Хийцан хьакхlашта культиваеш еш латт бригадае. Шиж дийнахьа культиваци хьа 162 гектара тIарча хьакхlашта.

В. И. Ленина валча дийнахьа дена 100 шу дизара сийна — № 2 йолча бригаде цхьаьа тIайинача социалистически декхарах сиенагlа, бригаде хlара члена къаьст-къаьста а ийла декхар тIа. Хlаьта Ленина цlерагlча колхозе шийлакара кхоачашдеш а да, хlана алъча цхьаьна хаттараш коммунистий ба.

З. НАБАРДИН,
КПСС Грозненски районе инструктор.

КЪАХЬЕГАМХОЙ ХЬАШТАШ КХОАЧАШДЕШ

Халкъе дешша тIаьхьала декхараш кхоачашдара берриге низ тlабаьхийтай Сунженски района Орджоникидзевски станичи Совета депутаташа. Шоай балха участкашка дика къахьегаш теламаш дола цар. «Победа» колхоз № 1 йолча шурчтоварни ферма кулгалдеш ва депутат М. Кукаритов. ГIадруган да ухх шера цун коллектива дола телаш. Дойркаш Н. Цуберас, Х. Вазаевас, З. Асхабова иштта хьачар шайлан а тIайинача социалистически декхарел а совгlа дешаш кийрграшица шура лыккхай хIара беттача Iеттагара.

Къахьегамна хьехаш гойташ ба депутаташ Р. Носавин, Д. Мархиев, З. Булоатова. Моттигерча станичи Совета депутатех лаьца масашца дукха дезаде йиш я. Боахамий кулгалхоаца айхха бувлам а лоттабеш ваха дерриге ду къахьегамхой культурни бытовий хьашташ кхоачашдара. Из болх кхоачашйбу цу тIулекха лаьрхIа вlашагlехьхача комиссеша. Иштта депутата С. Гусев керте латача юртбоахама комиссе исполкоме заседание лувва отталир «Кхаанкара станиши техникен бlаьстан балхашна кийча хилийтара» дола дош. Гучадаьнна кхоачашбоашри сикха дlадахьар исполкомен колхозий правленешта, шоайла новкъостал а дейн.

Культура Шагlа, клубашка, станицарча станишне къахьегамхой салоlаш вlаштlехьбаккхара комиссена керте латт депутат В. Черняска. «Культурни просветительски комиссе дика вlаштlехьбаьккхаб ший болх. Художественни самодеятельность, агитмассово бригадаш каст-каста бlарга го а кйайи тlарча станицашка.

Къаьстта белгалбаккха дов кхетале хала доата беранаш Совета беш бола болх. Хlара бера ихьашка депутат тlачlоаргlаэь. Каст-каста вовш царна беш болча балхах отчеташ тел депутаташа Совета заседанешка. Иштта станиче кхарахьа лелерца ший цlи дlаовзийта вар Голощапов Сергей. Дукха кхетама болх бе бийзар пунца депутата С. Гусева, хlана кхеташ ма воагlий ер, аьнна, хеттача хана цхьа ве из дезар даьл аьнна, хьахоаар. Бакъда, цу кlаьнках сег хургхиларах тешаш вар депутат. Дийнахь а буса а хьа на «Кьонски Сергей» тlаьхьа ... ковкъа ваккхара дукха къахьийгад цо. Хlара Сергей Грозне № 1 йолча интернате кхьачарна пийсса дешаш ва. Шаши тоса доттагlаш дог цо дойтийташ каст-каста Сергей волча хьоашагlа воагlа депутата В. Гусев.

Уж Орджоникидзевски станичи Совете вlашагlъехьача барзI комиссе дика айкха шоайла бувлам лоаттабеш къахьегамхой хьашташ. Халкъе декхарча показах цукхарlиараш кхоачашьдаьннад. Эксплуатаци дlаенлай причина, станице дикхе бахача нахаl лаьрхlа хьаньлий нарла тика, газ чуйиллай юкъанцарча школе, дукхача улицашта тоедаь дlаьннад каьнкааш.

Сунженски районе юртахкарча Советашта юкъе хиннача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхий тха Орджоникидзевски станичи Совето. 75 депутатех 60 процент укх шера дуккьашка керда ба. Цу гlулакхо тха бехкаш лакхбу. Керда депутаташа шоай балха опыт дlайовзийт къаьнача депутаташа. Шоайла дагабуаьлаш В. И. Ленина вать 100 шу дизара хьакъхоллхаш тIайийна социалистически декхараш сийсашца кхоачашдара къахьегамхой зорцагlийоахаргбола йоахаш белгалду.

И. КАЛЕРОВА,
Сунженски районе Орджоникидзевски станичи Совета председатель.

ГДР. Бебельплац майда тlарча юкъаметтахьача «Альте Библиотек» здание чу Ленина цlерагlа дешара зал хьаьйийнай. 1895 шера цо Берлина волча хана укхаза болх беш хиннай дуьне ... юкъерча пролетариата бахча. Хlанз укх марксистско-ленински литература зала дешаш кул Гумбольдта цlерагlча столица университетa преподавательски студенташ.

Сурта тIа: библиотека болхой Марианна Грабен (аьттехьара) Габриела Редлини книжкаш дешабоагlаргболча нахе зал хьакъьаш ...

АДН—ТАСС сурт.

БЕЛОРУССИИ ССР. Солигорскерчу хим калийни комбинато махке хьеш йал йоккха ерригтъа минерални удобренеш 40 процент арахец. Укх цера боли бе йоллуругъа республикин горнохимически промышленности кхоллагIа хийцал.

Монтажникаша сIащагI а хила дIаситтина массазэра шахтин кхо копр. Хьалхаа а ш1айиIйоьллаш я а санбытовин, обогатительни фабрикин, кертерарентилаторини, кийчаче продукции складийн. ГIишлошъерачи дош деннад комбината хьалхара агIо ханал хьалха, 30 декабре, кьалхь йиза.

СУРТА ТIА: Солигорскерчу кхоалгIачу калийни комбинато хьалхьож лета скальваючтшн обогатительни фабрикан.

В. Ломакин сурт.

ТАСС фотохроника.

ГIИШЛОШ ХЬАЛГЬЯРА—ХIАРА ДЕННА ТЕРКО

ХЬАЛХА ЛАТТАРАШЦА НИЙСЛЕ!

Пятилетка дисьлагIча шера хаалхара бит бутт чекхбаьлчхьа Нохч-ГIалгIайчен гIишлошъерачо. ГIишлошъераша «IбагII» кьоцсам лаьттабу В. И. Ленин вина ш1а шу дузача денна сийлахьа накьабахара тIайша социалистически декхарш шера плана хана хьалха кхоачашъера. Хьалха латтача гIишлошъерий коллективаша, лаьрхIIача организацей коллективаша пачхьалкхен плин тIехкхоачаш а еш, лакха кьахьегама толамаш даьхад.

Дог гIоззохха къахьегама толамаш даьхад «Грознефтехимремонтстрой» треста бахк тайнача коллектива (урхалхочо — РСФСР заслуженни гIишлошъер П. Т. Трегуб). Ерригаца тресто а иштта кук йоккхагIйолча кхал подразделение а тIехкхоачашъйнй бит бетта план, болх бе йолаьйлийтай реконструированни мехкаьтта химически предприятий мощносташ, кхийола производственни культурно-бытовойн гIуллакхашта лаьрхIIа объекташ.

Бит бетта план тIехкхоачашъйнй монтажни лаьрхIIача гIишлон балхийн Министерства республикински [redacted] — № 7 йолча треста I управлени коллективаша, «Гидромеханизаци», «Монтажтермоизделие», «Юмонтажавтоматина», «Кавэлектромонтаж» трестий коллективаша. Иштта бит бетта план тIехкхоачашъйнй Новогрозненски теплоэлектроцентраль гIишлон управлени, «Кавказэнергомонтаж» треста монтажни участкан коллективаша. Бит бетта задани тIехкхоачаш а еш, дика къахьегама толамаш даьхад «Грозгазстрой» треста шолгIача гIишлон-монтажни управлено, «Союзмонтажтяж» треста йича гIишлон управление, «Чечингушводстрой» гIишлон управлене кхоалгIIча, йиьаьлгIча, кхлалгIча дIа-йоха лечача механизированни колоннай коллективаша.

Пусковой объекташ хьальеча шера социалистически ёхь я йоарджаль ер шу доладенча дену хьмар кхо ца деш къахьегача хьалха латтача гIишлошъерий коллективаша пачхьалкхенна боккха пайда а беш, лакха къахьегама толамаш доах. ГIишлош баьхаш заказчик» кхоачашлора хIакъ шу цхьанкхтахь ней воа хорлайш дIолаш да.

Халахата я Нохч-ГIалгIайчен коьртарча подрядни гIишлон-организаций болхлошда доаха къахьегама толамаш лоха да — «Грозхимнефтестрой», «Грозпромстрой», «Чечингсельстрой» трестий (урхалхойн В. В. Сперанский, А. Т. Поздняков, А. И. Линей). Цу трестийта чуйоьгIача 18 гIишлон управленей, комбината колоннех, духхьала «Грозхимнефтестрой» треста СМУ-6 коллективо мара толамца кхоачашьйиш бит бетта план (управлене начальник О. В. Алейников). Цу трестий коллективаша вай республике кхоачашлеча дерригача подрядни балхах кхоллагIа дакъа гергга балхиш кхоачашде деза. Цар шоай план кхоачаш ца йоах республика подрядни организацеша гIишлон-монтажни балхий план 91 процент мара кхоачашъьйш.

Балха тIа латара тIехьаьссачарех к дIахо оаха цIерш йоаха управленеш:

Организацей цIерш	КулгалхIочун тайпан хIа	Парторганизаце секретара цIерг	Бит бетта план кхоачашъ процент
«Грозхимнефтестрой» треста			
СМУ-7	Кочетков	Шевцов	60
СМУ-9	Вайсунгуров	Старых	60
«Грозпромстрой» треста	Аванесьян	Балашов	60
СМУ-2	Хьалха хкина начальник		
» СМУ-3	Бахарчиев	Бакаев	48
» СМУ-4	Гайрбеков	Степанов	97
» СМУ-5	Васюк	Андрианова	80
» СМУ-8	Федотов	Савельева	79
» СМУ-11	Азарьянц	Курбатов	80
» СМУ-12	Нальгиев	Горинь	70
» СпецСМУ	Карамышев	Корзухин	59
» Домостроительни комбинат	Салтамано	Базоркин	86
» ГIишлосгIъевча механизированни управлени	Шурабура	Павлов	87
«Чечингсельстрой» треста			
№ 101 йола ПМК	Велолинский	Хаджимурадов	96
№ 223 йола ПМК	Елисеев	Резников	60
» № 557 йола ПМК	Нахахиев	Суганов	60
» № 432 йола ПМК	Воров	Хаутиев	60
» № 4 йола СМУ	Мурдалов	Рейх	60

Из списокаш дIахо а оаха йиш йолаш я. Пачхахьалкхен план кхоачашьйиц «Чечингушводстрой» кхь ПМК, «Центроспецстрой» СМУ-131, СУ, «Автошосдор» СпецСМУ-209, МВД СМУ, ДСУ коллективаша. Иштта бит бетта план кхоачашъьйиц торговле министерства СМУ, № 2 йолча треста СМУ, «Грозгазстрой» треста йоккхагIйолча управлене, кхьеча гIишлон организацей коллективаша. Бит бетта подрядни балхий план кхоачаш ца я организацеш 40 совгIа я. Уж теттара дукха я! Укх шера шийла Iа хилярах, аьхьаш ца хилярах пачхахьалкхен план кхоачашьйиц хар хIанз оIалла душа йиш йолаш дац. Хьалха латтача гIишлон организацей коллективаша самоа тIехьаьосача гIишлон организацей коллективай торонаш ю априль бетта план кхоачаш я цу Iеш, хьалхарча квартале тIадиса пачхахьалкхен, декхараш тIера дIадаха а. Хоаш махкилара хьалхарча квартале тIехьаьосаш кхина «Гидромеханизаци» треста гIишлон управление коллектив (начальник А. П. Сыркашов) тIадиса пачхахьалкхен декхараш тIера дIа а доачам, хьалха латтача гIишлон организацей коллективашта хоьасавар. ГIишлон организацеш тIехьйиссар балхан долаш пачхахьалкхен планах лаьрхIачух кIезига а IIа кхоачашдаь, подрядни балхаш 5,8 [redacted] кхача хa.

Цул керттера бахьан да тIехьаьоссача гIишлон организацей кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша гIишлон хьалаеча площадкашка гIишлосгIъераш беррига шоай вай тIабохийта къахьегамгIолла гIулакх оIаштIехь ца деххар. Объекташ хьальеча болх шийла лац, къахьегам кхетамна оIаштIехь ца бахкарах болх ца беш эзьа дукха хо йоаю гIишлошъераша, материалаш Iалашъеш, боагIIача хьисапа бувзам лаьттабаш субподрядни организацеща шоайта никъе. Масала дукха ха йоалаш оIашагIьеллача «Севкавспецмонтаж» хIа-йоха леча механизированни колонна бохьлай Аргунски мелиоране промбаза хьальеча «Чечингсельстрой» треста субподрядни балхаш кхоачашдем ба, цхьабонгIа аьттIлле кислорода ца хилар бахьан долаш болх ца беш зехьа ха йоаю цар. «Грозхимнефтестрой» треста коллективо декхарийла я пятилетка дисьлагIча шера хьалхьа я бьиха, лоархIаме мехкаьтта химически объекташ болх бе йолаьйлийта. Тресте кIезига балхаш даьхаш балха [redacted] хьоккамаш тоадара, гIишлош хьальеча дIадолар лоьдара. ХIаьта а Нефтемаслозаводера, Новогрозненски мехкаьтта чакхдоахача заводера кхьчахьарл пусковой объекташ хьальеча балхаш чIоагIа эсала лел. Балхаш доагIIача бовраматIа дIа ца лаххийтарах цIенкашттара хьалхетараш дул, хIана аьлча площадкашка хIана а тIехьа кхоачашданза дукха балхаш да, хIаьта технически дайкхьё чоалзане объекташ хьалъеча сахбенна балхаш деш хилча гIалатеш, кхоачамбоацараш хилаьвеш, лаха дикйа йолаш балхаш хилакеш Iе бийш ян. Из бахьан долаш юкь да дезаш хул цхьалоа балхаш. Къаьстта во болх бу укх шера «Чечингсельстрой» треста коллективо (урхалхочо С. А. Короневский).

Сихха оарцагIвало дезаш гIулакх да шоза чубахе цIенош, культурно-бытовой гIишлош хьалъечара дар я. Ах шера планах вола чубаха хьайде деза цIенош 27023 квадратни метр йолча, бит бетта подрядни хьисапе хьалдаьраш 10763 квадратни метр [redacted] дац. Из хул 40 процент. ХIанзалехьа къахьегамхоша дIа ца хуш деса цIенош аьтайтта зар квадратни метр я, из хул 800 квартира. Дукхьала «Грозпромстрой» треста СМУ-8, СМУ-12, коллективашо мара кхоачашьйиш цара чубаха цIенош хьалхара ах шера план. ХIаьта а цу гIулакхо сатеаль Iе йоаш ца цар, кIоаьлча цар эзлане чIоагIа. Манаста ир, дарвга хьалга дезаш кхина цIенош 3673 квадратни метр мара хилар. Наха чубаха цIенош хьалеча игтара йоккхагIйолча подрядчиков организацеи коллективашн — «Грозпромстрой» треста СМУ-4, Домостроительни комбината шоай вах бетта план 56 процентан 31 процент мара кхоачашъьйиш.

Кхы дикагIа лелаш дийа беха ха йоккхача берий учреждениш, школаш, культурни очагаш хьалъечара гIишлон балхаш а. Къаьстта эсала лол школаш хьалъечара гIишлон балхаш. Масала Инарски станице, Алхазурова, Сержень-Юрт кхина ю техникаш, № 3 йолча совхозе, кхычахьа школаш а хьалъечара балхаш чIоагIа эсал лел. Иштта во лел Комсомольски, Ерггуки ялхача юрташка, республике вай бахача кхыча пунктешка клубаш хьальера балхаш а. Город Грозне парк хьалъера пачхьалкхено хьахийцача яхчах кхоалгIча дакъа мара пайда ийцабац. Драматически театр хьалъеча хьийцача ахчах 5 процент мара пайда ийцабац, хIаьта мехкаьтта института лелара корпус хьалъеча хьайицача средствех 29 процент мара пайда ийцабац. Из чIоагIа Iатта берий бошмаш, клубаш, школаш хьалъечара балха, цул совгIа хьахийцача капиталовложенех бийза пайда ца хилар хIерам болаш гIулакх да хьалхашка латтар.

Шай хоттачов объекташ хьалъеча, лакха дикал йолаш балхаш кхоачашде, пачхахьалкхенна пайда бе, сихагIа гIишлош хьалъе торонаш йоаш я. Цу дакъе кхоачашлета дергдоаца, ца ерригача пусковой гIишлошка къахьегам кхетамна оIаштIехьбаккхар, шин-кхь сменах болх бергбоаш гIулакх дар, гIишлошъерий къахьегама оболоо лакхагIйола хьалаш хилийтара дерригахозо оарцагIлахар. Халача процессашта механизаци я еза, бизача махана болх байта бола гIишлон машинашка, сихагIа производственни къахьегамаш прогрессивни аьлаш тахара, систеаш ка паликойна хилийтаний дикашо дийкхакхой гIишлон бытовой хьалаш — болхлой зIа-юха бувзаш хушш ца баланта яра керттерадар.

Нагахьа болхлой дIа-юха бувзаш кулгалхургбоша гIулакх оIаштIехьдоахихе, массаза а цхьон йоттаре болх бей бохлой, социалистически хьалашк ле Нохч-ГIалгIайчен хьалха болхна керттерча отрасле тIехьабухьанн йайкахьа йоа хуйтал, толамаш къахьеса пятилетка дисьлагIча шера капиталъни гIишлош хьалхара йоккха шекараш а.

ДОШ КХОАЧАШДЕРГДА

ПхийтталагIа вай тIаьхоачаш пропашний культураш дIаера план тIехкхоачашйир тха боахамий кхаш леладераша. Планах дIае езача 6392 гектара метта 7175 гектар йийнай. ХIанз а тIехь планах йоагIачул совгIа хьажкIаш дIаюаш я. Уж бахаш ду метрех цIендаьча лаьттана обработка яь аларга хьежжа. Планах даьрхIачарех совгIа хьажкIаш дIаер боккхача лоархIаме да, хIана аьлча райнна кхаш леладераша дош деннад пачхахьалкхенга, илак 9 эзар тонн тIехкхоачаш а еш, 35 эзар тонн илат дехка.

Тха райнна боахамашка дуккагIа дIаюаш я хIаьта дикагIа хьахулаш а йола культураш я хьажкIаш, шекара свекла, гидуаргаш. Уж культураш дикача фунца, иштта дика тоадаьча лаьтта дIайийнай. ХIаьта хIанз хьатIакхьчай царна хийцна гIулакх дара ха. ХьожаргIа вай юртбоахам культурай тIьувкьам алсамбаккхара керттера хьалаш райнна боахамий кхаш леладераша иштта кхоачашду.

ХьажкIаш дика хьувкьаяра керттердар да уж хьатIаьнна аллалца йолча юкъа лаьтта оасарах цIенех пхмиелдаьккхан хилар. Из дош кхоачашде оIаштIехьдаргда кхашка дерттIа механизированни хьесапе обработка еш хиларах. Иштта хьажкIаш дIайийнача дерригача кхашка уж хьатIаьллаьхьача маккаша торо хилийтай хьатIадала доладенна хиина оасар аьлангара дехаде. ХIанз кхокха лорд тохай еррига дIайийнача дика хьатIаьнначча хьажкIашта. Цу дерригача кхашка шолагIа макхаш аьхал хьажкIаш хьатIаьнпачул тIехьагIа. Цу гIулакхо торо хулийтаргья баьцовгIаш цIезиг-дукха чIоагIьелча ураIеш кхорагIен еш йола культиваци атта чакхьяккха. ХьажкIаш дIайийначча кхашта культиваци е йолаь ши-кхо ди да. Кхашта пхорагIа е йолаьча хьалхарча культиваце кIоаргал 6—8 сантиметр хила еза. Уж балхаш эггара хьалха дIадоладьча «Кавказ», «Октябра 40 шу» колхозий кхаш леладерхша дика кхоачамду из лоархIам бола гIулакх. Къаьстта лоархIаме гIулакх да хьажкIий муглараштa юкъе обработка еча хьажкIай оалаш теда ца тедар.

Тха райнна боахамий специалисташа чIоагIа терко ю оасарна къовсам лоаттабеча доьхаж химикатех пайда эцара. Цу гIулакха а дерттIа хийте ай. Шортта IалошIьай 2,4 Д аха гербицидаш. Цар оасара беш бола Iотхьам алсамбаккхара лоархIаме да цу гербицидa растворах 5—7 килограмм химически селитра тохича. ДIадахача шера эттичаь хьахьехад цу тайпарча растворо дерриге оасар хIалакдеш хилар.

Иштача лоархIаме юртбоахама культура я шекара свекла а. Свекла дIайийначул тIехьагIа кхашка чIор хиннар. Из йохайир ваха дайтачеш юкъерчен макхашна. ХIаьта свекла хьатIаьлла йолаеннача кхашка ротационни машинаца йохайир чIор. ХIанз цхьатарра хьатIаьнна шекара свекла нийлхьеш ба кхаш леладераш. Уж балхаш дика дIадолаьай «Дружба» колхозе. Кхаш леладераштa юкъе къаьстта белгалъьйнай М. Эпендиева бригада. Цу бригадацарча Б. Хайраевай, А. Магомадовай звеньяш шекара свекла нийлхье йолаеннай. Из культура кхеечар дош деннад ворхI-бархI дийнахьа шоай балхаш чакхдаха. Свекла нийлхьара тIехьа кхашка культиваци еш ба тракторысташ А. Байсуев, М. Пуруев.

Хьалхара- шу дац «Гудермесский» совхозе свекла кхее йолаь а. Укх шера 463 гектара тIа йийнай из. Цох дукхагIьар хий дехкача лаьтта йийнай. ХIанз укх деношка хийцна шекара свекла нийлхьаш ба совхоза кхаш леладераш. Совхоза шекара свекла леладераштa юкъе дикагIа къахьег пхьоалагIча отделене къахьегамхоша. Шекара свекла дIайийнна, дерригача кхашка зене сацоахача хIамашта духхьала шоза обработка ейй хIайзле.

Иштта дика оIаштIехьдаькхаь уж балхаш «Кавказ» колхоза кхаш леладераша а. Цхьанкха ди дIадоаш кхашка 170—180 саг балха ара ца воалаш. Колхозхоша дош деннад хIара гектара тIа 300 центнер шера оалаш кхеде. Планах йоагIачул йаь центнер дукхагIа свекла кхее карагIдарга цар свеклана гIулакх мара баххаш дIахо а дика дейа.

Тха кхаш леладераша кIезигагIа терко ю боахамий экономика чIоагIьяра боккхача пайдане йола культура — гидуаргаш кхеара а. Укх шера из дика хьувкъара тхоза валрабеал дIадахача шера опыт—хIара гектара тIара 16 центнер аькхар «Кавказ» колхозе. Масала, хьаьнергьа вай «Дружба» колхоз, 350 гектара тIа йийнай шига гидуаргаш. Нов. Эпендиева кулгалдеча тракторно-полеводчески бригада кхаш леладераша свекла дIайийнача кхашка оасар деш, аьлтайара тIоадал соцаеш ба. Цу тайпара дика дIадолаьь деш да кхашкара балхаш кхьча боахаматка а.

Цхьан денашa аьлча укх пятилетка дисьлагIча шера хьувкьам алсамбаккхара оарцагIйбахьай тха къахьегамий. Шоаш деннa дош кхоачашде цар кхоачаргба хар.

О. НОПАЕВ,
Гудермесски райнна юртбоахама производствени управление коьртера агроном.

ФЕРМА ПАЙДА БЕШ ХИЛА ЕЗА

ЧIоагIа хала я хеташ хьан МалгIабика района «Ингушский» совхоза хьаккарч кхоабараш болх да беш латтача доакъар дIадиллараш помещениe цIенъярой йолча мoзaнинaшна. Уж дIоттаьлаша а цар хуш пайда-бац. — ДIа а отталь моттиг дIалацар мара цар деш хIана дац, — йоах хьаккарч лелаечь Карандана Зинаиде.

Хьаккарч кхоабача цу фермера хьалаш чIоагIа хала да. Кастаста хувцалу цига болх беш бола нах. Цуй керттера бахьан да хIара сага дол ле деза хьаккарч 600—800 а йолаш цкьакхай техника ца хилар. Дийнахь ца хадаш болх беш хул уж царна доакъар дуллаш, помещенеш цIенъеш. Из бахьан долаш доагIIача тайпара хьаккарчашта Iуьйл де оIаштIехьдалац. ХIанз цига болх беш муж бу цехи гидропонни цехи мара яц.

Гидропонни цех дуккхача хана болх ца беш лаьттай кIеииг-дукха цхоачамбоацар нийсдаларах. ВIарччача шера моша доакъар Iалашхара йола фабрика из йолш хоийт ца дий. Тхо цу цехе кхачача хана 50 процент мара йилацар из. Кен боацаш ба, из хьабахьйрба аьнна дош-м деннах тхона, — аьлар ферма заведуюше декхараш кхоачашеча Сосновская Асяс. Хьайбаш тоадалийтара керттерча даькье чIоагIа эшаш дола доакъар хилийза даргдоваш да хьаккарчашта.

Помещенешка къе я, шийла я, Iан замалахьа дукха хьакхий хурсаш дIйнай. Из гIулакх сихха оарцагIвала дезаш да, хIана аьлча совхха цу шин бетта енна хьакхий турек 60-иэн кIезигагIа яр.

Хьаккарч йоаpа дукха бахьанаш керадаьд. Хьалхарча даькье шийла Iа хилар да йоах наI. Бакъда керттера бахьан из хиина Iац. Iан замалахь хьаккарч доаттае еза помещени дика кийчъьяцар, найараш хийра яр, дукхагIйолча ковий равашка кизгаш тохадацар. Цудукхьа пхьалорча лоношка арарчул шийлагIа хулар помещенешка, — йоах хьаккарч кхоабараш.

ВIарччача дийнахьи буси вах хьежаргболаш гIулакх оIаштIехьдаьккхалацар аьааргйола хьаккарч чуйолча помещенешка. Из бахьан долаш саг тIа а ваацаш дукха хьаккарч яхкай. Из чIоагIа Iатказд ферма болха.

Дуккхача хана хьаккарчашта кхы доакъор ца хилар бахьан долаш доакъара тийнар телха мукх хиннаб. ХIанз совхозо Iалашъьай комбикорм, хIаьта из а кхоачамболаш яц. Из бахьан долаш пачхахьалкхенна дIателараш гIийла хьаккарч я. Фермана зомараш союаш зе хул. Хоаш мa хилара, району хьаккарч кхоабача фермай коллективаша тIайицача социалистически декхараш тIа белгалъаькха да 100 килограммал чухнахьа дозал дола хьаккарч пачхахьалкхенна дIалургы [illegible].

Рапкоза хьаккарчашта хьахожадаь доакъар боагIIача бораматIа дIалоп. Дукхьан цкьан дийнахьа доагIачул кIезигагIа 80 килограмм доакъар делар сона цкъа, — йоах хьаккарч кхоабача З. Кириллоаес. Цу тайпара моттигаш дукха а нийсалу ферме. Арахьа лагерашка хьаккарч кхоабаргйола гIулакх оIаштIехьдаккхара уйлае еза совхоза кулгалхоша, хIана аьлча бIарччача шера помещенешка а йоахкеш уж кхоабе хьакхий дулаагa дIадоладукха хургда. Фермана гаьна доацаш дика лаьтташ да люцарна дIае негаргйолаш. Цига гонахьа карт а я бIарччача шера лагерашка йоаххае негаргьа хьаккарч. ДIадахача шера цкъарчаа ца гIулакх дIадолае лаьрхIазар хьаккарч кхоабараша, хьаккарч [illegible] доакъар ца хилари хьаккарч хила Iалаш ца ери бахьан долаш царна тIакхета деза дулх кIезиг лелар. Иштта лелае йиш ма хьаккарч. «Ингушский» совхоза уж леладарах зе мара пайда балац уж бахьанаш долаш.

1968 шера ферма баьча балха лаьлир... Шера пачхахьалкхенна дIадала дезаш дар 3 эзар центнер хьакхий дулх, хIаьта дIаденнар 1920 центнер мара дац. Дийнахьа буси хIара кхоабача хьакхана тIакхеташ хиннар 193 грамм яр, планах кхета езаш хиннар 300 грамм йолча метта. Центнер хьакхий дулхаг-дIадоар 103 сом 78 кепиги хиннад, планах дIадала деза 75 сом 98 кепиги долча. Пачхахьалкхенна дерригa хинна зе 26542 сом ю. ХIара дIадахийтача сохаь кхоадаар 94 кепиг мара дац.

Укх шера а хIара дена хьакхана тIакхета дезаш хинна дулх 300 грамм да, хIаьта тIакхетар 127 грамм мара яц. Цунга хьежжа да дерригa тIакхийтта дулх а. Планах доагIачул кIезигагIа да из.

Кхетале дезаш да укх шера пачхахьалкхенна дулх дIадалара план, керттерча даькье хьакхий дулх дIадаларах кхоачашве езаш хилар. Из бехктакхаме деккар кхоачашде ма бIлаш коллектив я вай юцача ферма яр. Цхьабакьда цар балка хьалаш тоаде деза. Хьаккарч лелаш ферма тIехьаьссачарех, хургйоаш гIулакх оIаштIехьдаккха дола совхоза кулгалхоша.

И. ТАГИРОВ.

МОСКВА. «Сокольники» яхача культурай саьоIамаш парке хьайийлай «Автоматизация-69» яхе дунен баккьашта юкъера выставка.

СУРТА ТIА: Будапешт яхача бараьлагIа венгерски акционерни общества стенд йолча. АМ-27 яха кира леншо радиотелефон йоккхача предприятешкаи гIишлош хьальечача тIакьоламе кулгалдерам беш пайрхIа я. Цуи низ кхоач 1—3 километр гонахьа (моттига хьалешка хьежжа).

Б. Трепетов сурт.
ТАСС фотохроника.

ХЕТАЧУНГАРА—БАКЪДОЛЧУНГА

Дукха ха йоацаш а тIехьаьхетар Iинлахаьнта, Венерен Лаьттен дуккхача хIамашта оIаштара да аьннa: цар бусташаьи лаьттийн дукха юкъ юкъе ца йоаллаш оIашо цхьатара да. Венера, Лаьттан а санна, дегIаена атмосфера я. Цхьабаькъа, укх тIеххьарча шерашка даьча тохкамашна хьалхагIа хийттарий кердача тайпара хаах бе безача кхоачавир.

Фуд сагаоарча планетагар юкъе аттаца-нийцагIа йолча таьхьенте хьанайьй тIекхха тIехьамнехьа?

ТАСС корреспондента В. Миновскаис цу хаттара дош дулгй дийхар планетай физика дахьерча специалистагара физико-математически, Iилмай - [redacted] МГУ профессорагара В. И. Морозагара.

Укх тIехьарча ханаалла астрономашта боккьенна хахар Венера гобаккха ха. Из йистар радиолакационни эксперименташ цабахьан дений. Венера кхестаи хиннай Лаьттан тIарча 243 дийнехьа нийса йолча ханаца, цу тIа а Венера кхестича хиш цул зэстан Лаьттен Мальха системера кхы планеташ кхеттича хана санна боапаш нийсса кхьча тайпара ба. Мальха тонатьа цхьа ге боккхача хана Венера тIа лаьттан хивча ден боахаче бIаргагургдар ши халх хьалбоалаш ши халх чуйузаш хилар: Венера тIарча дии бийсаш Венера тIарча ах шера нийсса хIана дац аьнна да.

Венера кхестарца кхы цхьакха а я оIалле дага а ца хинна бакхале: планетаи эггара дукхагIа гаргаьккхача хана Венера Лаьттангахьа лестар даим цхьа оагIув я. Из иштта хилара бахьан, гучех, вешаш тIаруттим хилярца кхетаде дезаш да. Даьча радиолокационни тохкамаша йиш хилийтай массеэх километр мара совгIаэшашагIа ца хулийташ Венера радиус медаи ха. Из 6050 километр я.

ЧIоагIа лоархIаме хиннеш хьахьачай спектроскопически зеи бахар бахьан долаш. Гучадьинад, атмосфере углекисли газ я геттара кIезига уйш угарий газ я хилар, хIаьта иштта солинех плавиковий кислотай Iанараш хилар я.

Углекисли газ атмосфера керттера компонент йолий-теш е цул совгIа кхы газаш а я уклаза, масала, азот? Из проблема къастаяра йоккьостар дир «Венера-4» яхача планетанта юкъе лелача советски автоматически станце даьча тохкамаша.

«Венера-4» яхача станце тIа оттаьлча химически газоанализтораша хьахьекхад, Венера атмосфера керттера масса, углекисли газ хилар. Азот ворхI процентал дукхагIа дац. Цул совгIа, газоанализатораша гучадьинад планета атмосфера чIа [illegible] кислорода цхьано углекисли газа нийсара ца цхьан процентал кIезига совгIа мара ца хилар.

Цу тайпара гучадьинад, Венера тIа температура лакха, атмосферни давлени йоккха, углекисли газ тоьал дукха йоаллаш хилар. Шоайла оIашц дувзаденна долий-теш уж хIамаш? Шеко яц хиларах. Лакхача температура йоккьостал ду, углекисли газ хьа а, юклайташ, карбонатни породех селикатни породаш хилийтара. Лаьттан тIарча углекисли газаш, йота а лийа. Венера тIа йоацаш йолча биосфера беча IотккьамагIа лаьттан тIа юкла Iанараш хул. Цхьаькха оагIорахьара, углекисли газ сон дукха йоаллаш хиларо йоккьостал ду венериански тIехе йIоахьара.

Массехк доац ала безаш боагIа Венера магнитосферан ионосферан хьакьехьа. «Венера-4» «Маринер-5» яхача станцеш тIа оттаьлча приборашa хьахьекхад, из планета практически ший магнитни поле йолаш ца хилар а е дукха совгIаэшашагIа йолаш заарза да Лаьттанчунцул мелагIа хилар а. Магнитни поле ца хилар бахьан долаш мальха шиха (Мальхагара масее оагIорахьа дIадаржача низа даьлмэлгий тоатало) планета ду хулча оагIорахьарча венериански атмосфера тоьал кIоаргача тIоаьах «чутейаш» ионосфера.

оассайтиий Венера. ХIаьта а цкьаза хIанз `з вал къайлеваш йола планета. Дукха проблемаш хIанз укх сальата къастадаьа юс. Эгара хьалдарча оргIаппа ханга дергдац Венера тIара температура лакха хилара «жоп» дур маьагIа физически механизм я. Цувах нIетараш хIано массехк тайпара мл дий. Оаха доглаех, «Венера-5», «Венера-6» яхача автоматически станцешна планета атмосферана деш долча кердача экспериментальни тохкамашa хеташ долча хIаммех кхоачаш хила боккье ираш маьагIаш да хьахьоххаргхиларга.

ШоллагIа, тхона хетачох, чIоагIа лоархIамеи хIанзалца къасталанза йисай цхьакха а я проблема. Даьлча зешаша хьахьоккачох, Мальхагара ВенерагIа хIаьч дукха совгIа-эшашагIа йоацаш Лаьттанга кхоачар массаа йIоахьах, Мальха гаргагIа ца йоллахохьа я. Венеран Лаьттани атмосферий кIоаргалан температуранех юкъе сел йоккха юкъ йоаллаш хилар сенца кхетаде дезаш да? Дукха ца гоаш цу хаттара а Iилмахошна эййоа жоп доаллургда аьнна хет тхона.

(ТАСС).

«СЕРДАЛО»
Сагата дукхаь эшайлоаш гу- 3-гIа оаь. 22 май, 1969 шо.

В. И. ЛЕНИНА ХЕТАЮ

ДАМАСК, 20 май. (ТАСС). Город Дамаскерчу советски культурин центре хьайийллай Владимир Ильич Ленин вин 100 шу хиъара хетаь художественни выставка. Выставке я боазаш болчу советски художникий И. И. Бродске, Н. Н. Жукова, В. А. Серова, Д. А. Набадзина, кхйбарай картинайн суртийн репродукцеш. Шоай творчестве хар кIоаргга а дукхача оагIорахьа а хьахьокх пролетарски баьчча вахари цо бай болхи.

Из выставка сирийски столица вахаре лоархIаме событи я, аьлна белгалдаьккхар САР культура министерства вокала Али Масла. Малхбоален халкъашта чIоагIа дукха везара уйла чуйоссийтача сага хетаьб я из. Дуккьал сийлахь-воккха Ленин вар царна къаман хьакъехьа шоай лоIаме халарах, колониальни низ-Iоткъамах а эксплуатацех а мукъадовларах кIехьа доаттабеча. Къовсама никъ дахьехкар. Дуней тIарча къахьегамхоша лоархI Ленин гIорвьина теоретик хилара, лаьрхIа ца Iеш, дерриге къовсам лоаттабеш дола халкъаш массе а оагIорахьара хьаллоацаш йола дунеи тIа эггара хьалхара болх- лойн ахархойн паччахьалкхе хьаьб йола практик а хилара, тарра, аьлча белгалдаьккхар Али Масла.

ЛЮКСЕМБУРГА КОМПАРТЕ ЦК ПЛЕНУМ

ЛЮКСЕМБУРГ, 20 май. (ТАСС). Люксембурга Коммунистически парте ЦК пленум хилар городе Эше, ахьа хоам бу «Цайтунг фум летцебурга фолакс» яхача газето. Пленуме дийцар Москве хьеллача коммунистически болхлойн партей дунеи халкъашта юкъерча Совещанена кийчо яра дешаш.

Пленуме тIаьхьIача резолюце тIа белгалдоахкх коммунистически болхлойн партей дунеи халкъашта юкъера Совещани тулъеш хилар Люксембурга Компарте Центральни Комитета дакъала дувнийга. Из темаш я, Москве хургйола коммунистически болхлойн партей дунеи халкъашта юкъерча Совещание дIахо а коммунистически партешта юкъера векарашха дола бувзамаш, цар Советски Союза Коммунистически партейца бувзамаш чIоагIдергхилараьх. Цу тайпара, дунеи коммунистически болам кхы а [illegible] дола [illegible] дакаре [illegible] хьадергхилара.

---

300 МИЛЛИОН БЕР ДИЕЗАЛЦА

ДАА ХIАМА ДОАЦАШ ДА

САНТЬЯГО, 20 май. (ТАСС). КIезига деглацаьххача механашка школе даха ха боаца 300 миллион бер диезалца даа хIама ца хиларах балийна отте да. Даьча дить берах цхьаннегга мара медицински новкъостал кхачаш. Школе даха ха кхачача берех ахаш мара школе даха торо йоаш дац. Уж даннеш я Чили хьайнаьлача сесса ЮНИС ЕФ (ООН-а берий фонд) исполнительни комитета документаш чу.

ЮНИС ЕФ исполкома сессе балха юкъе дакъа лоацаш 30 мехка викалаш ба, царна Советски Союза делегаци а йолаш.

Доазол дехьара

КПФ ЦК ПЛЕНУМЕ

ХЕЛЬСИНКИ, 19 май. (ТАСС). Укхаза шиъ болх йистебаьккхар мехка чурчен экономически политика актуальни дешаш, парте чура гIуллакхаш, хIаьта ишта коммунистически болхлойн партей хургйолча дунеи халкъашта юкъерча Совещанеча кийчо яра дешаш а дийца йолча КПФ ЦК пленумо.

Коммунистически болхлойн партей хургйолча Совещание яхийта КПФ делегаци хержар пленумо. Делегацей керте хургва КПФ Председатель А. Саарнен, Цунна юкъе балийта хержаб, къаьстта аьлча КПФ ЦК Политбюро членаш бола Х. Куусинен, В. Пессин.

КХОТАДАЛАР ЭШ

СОФИЯ, 20 май (ТАСС). Прогрессивни адамий вахаре лоархIаме событи хургья коммунистически болхлойн партей Совещацех. Хьежа йиза боккъо йолаш хьежа йиш я коммунистийн берригача прогрессивни ницъех Совещание классовойн халкъий къамаш мукъадахарех боламий стратегии тактикех эргаяьккха тоаергхиларга, империализма позицешта кхы а чIоагIагIа тIатаIара платформа оттаеотхиларга, ахаш язду «Поглед» яхача газета тIа Т. Ганчева.

БТА яхача агентства беча хоамех, автора белгалдоахкх, хIанз, дунеи халкъашта юкъера коммунистически болам Совещани е ха тIаккхачаш болча хана, къаьстта боккха лоархIам болаш да марксизм-ленинизм шена доаттадир яхаш. Империализма позицешта хьалда кхы а чIоагIа тIатаIа реальни торонаш йолаш я, ахаш язду Т. Ганчева. Цхьабакъда уж торонаш пайдане кхоачашъяр эггара хьалха антиимпериалистически фронт, къаьстта цун коммунистически ядро марксизма-ленинизман пролетарски интернационализман позицеш тIа кхотаяларах тийша да.

МАШАР КОТБАЛЛАЛЦА КЪОВСАМ ЛОАТТАБАР

СТОКГОЛЬМ. (ТАСС). Стокгольме кхаь дийнаьь хиннa Вьетнамах йола дунеи халкъашта юкъера конференци чакхъяьлаб. Цун тIеххьарча заседание дуцща юкъе даьха, лоаташ хиццарaца дунеи еррига правительствашн халкъаши тIахьийхар Къулбехьан Вьетнама НФО 10 пункгах латта программа хьаллацара, хIаьта иштта США-н цун союзникийн эскараш Вьетнамера шIендаь арадоахкара дIадехараш хьаллацара а из ца дича машар бе йиш яц.

Конференце чIоагIйир из тIаьхехм чакхбоаккхаргбола чрезвычайни гIуллакхаш дара программа, хIаьта иштта вьетнамски халкъа экономически медицински новкъостал дара хьакъехьара резолюци тIа а яйцар.

Конференце берригача делегатий дахар дар оашаш, Вьетнамах йолча Стокгольмски конференце Дунен халкъашта юкъерча координационни комитета председателa Б. Сватсема ше тIеххьара къамаьл дош аьлар США агрессенна духьалара дунеи общественноста болам соцаргбац «ямериканска тIеххьара салте Вьетнама аьттара дIаваххалцез шиъ гIулакхаш ше къоастадергдолаш Вьетнама бокъо яллалцеи».

ТIахинняраша тIоэраш а деттаи оратора дIаяхайкадар: «Из гIулакх чакхдалалца къовсам лоаттабе», аьнна.

ЛЭЙРДА ДАЬ КЪАМАЬЛ

ВАШИНГТОН, 19 май. (ТАСС). Селхан телевидене гIолла къамаьл деш США оборона министра М. Лайрда харшахьа лаьрхIар Вьетнамера американски эскараш арадахарах дувца хабараш, цо юха а белгалдаькхар сайгонски режима герзацарча низашта тIеща мукъ кхы а дукхагIа хачболлар духьа уж юха а чIоагIде лерхIаш США хилар.

Пентагона шефа [illegible] ВIешагIкхийттача Штаташта геттара тамнарча моттиге разведывательни полеташ дIахо а ергья США-с «халкъа къамон хьаштаща» из законах доаца хIама баккъе а гIийртар.

Гера хьалча керле этап хьеэларгйола «сейфорд» яха ракеташта духьалара система йоаржаера тIехьо къамаьл дир Лэйрда.

АГРЕССОРАШТА ЕТТАЛУ ХIАМАШ

БЕЙРУТ, 20 май. (ТАСС). «Аль-Асифа» яхача палестински организацей отрядаша 17 мае минометаш етташ тIом бир Бенинча форда къулбехьарча Араб яхача вьос чу израильски эскара позицешта. Из тIом барах йоахаьй оборона сооружени лични состава хьулезла яь моттигаш, вийна а чоанаш яь а моестагIчун массеяк салтеи мсари тIараваьккхав. 18 мае партизанашта тIом бир Шуэйр яхача сейоцерча израильски тIеша лагера, доагор доле салдаш йохайир, лагера улле улхача автобазана материальни зе дир.

«АППОЛОН-10» СИГАЛЪЯХИЙТАР

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). 18 мае США Кеннеде мысерта полигонера сигалдахийтад «Аполлон-10» яха космически кема. Цу тIа ба космонавташ — Томас Стаффорд, Джон Янг, Юджин Сернан.

8 дийнахьа никъ баь селеноцентрически орбите тIа доаккхаргда из.

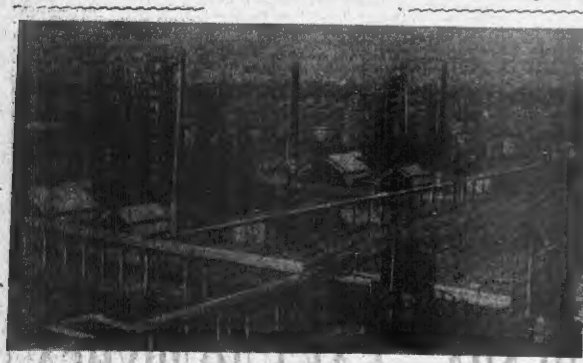

МИНДИ. Даьш болх беш я Советски Союза новъбостацца хьалха Зарафшанерa [illegible] моткашта чакхдоха [illegible] установкаш.

СУРТА ТIА: завода атмосферно-вакуумни установкаш.

А. Серебрянников сурт. ТАСС фотохроника.

ГРЕЧЕСКИ ХУНТА «IАЬРЖА МIАРАШ»

Белхочунга — шийна ювча енскала хIама Iалацде Малхбузен Германе венача а Вупперталe текстильни фабрике болх беш волча а грекага Иоаннис Лазаридисага, цкъа цкъа таьашийна письмо дера. Гречески меттала машинкапа непатехача письмой тексто йоалар: «Хьо волча машина йоагIарга, цо мича вуг а ца хайташ дIавугаргва хьо, хIаьта цигара Греце Ярас яхача гIайрен тIа вугаргва» (гречески демократай концлагере Iазаш волаш боахкача гIайрен тIа) КIал тIолла' ладаь куэг дар: «IаьржацIеск».

Из ше IолийшачуХ тIехьагIа, Лазаридиса цу сахьате хкетадир, шиъ гIулахх хьаьца тоссадеинал. ФРГ кхыча городехка а санна, Вупперталe къайлагIа делаш ФРГ-в бахача грекашта — афински хунтана духьала барашта тIаккхуьшe уж узарбоахаши йола «IаьржацIеск» яха гречески террористически организаци йола дукха ха я, Лазаридист текстильщикий профсоюза член а «Iаьржача полковникий» режима духьаларча демонстрацешка дакъа лоацаш а хиннaв.

Аугсбурге вахача цхьакха гречески болхлочунга письмо денад укх тайпара чулоацам а болаш: «Хьо вIургвоал ва».

Афински хунта агенташ тIаьхувш, узарбоахаь кхерам тIатуьсаш ба грекаш — Грецерча тIема-фашистски режима духьала гуччахьа гIуьтташ. Малхбузен Германе машар хилийтара тIехьа бIаьстан юкъе еча походашка дакъа лоацаш бола бахлой, студенташ, дешархой.

Афински правительство вIашагIа а елла дIахо шеръеш я ФРГ-ера шиъ шпионски сеть. Хунта агенташа цхьана гIуллакхаш леладу Малхбузен Германерча гречески эмигрантий фашисташка йолча, «Патриотически союз», «Резервенча гречески эмсарий Союз», «Греки къаман болам» яхачарa а кхьярий в хьисаперча организацешца.

Хунта официальни викалашен агенташен низ тIаккхуьб ФРГ-е болча гречески патриоташта: уж «Iаьржача спискашта» юкъехуьь, студенташта ухийта ахчан переводаш гоаш, низаш дергда яхаш кхерам тIатуьс юхебисача цар гаргарча наха. Федеративни Республикерча гречески консульствой болхлоша кхе белгальнча фашистацх йолча гречески эмигрантий организацешта цхьана штурмовой отрядаш вIашагIъехкай. Цар боабеши, етташи низаш тIаIоаттаду прогрессивни уйлаш йолаш болча гречески гражданашта.

Боннанеи Афинанен юкъе къайлагIа бань барт ба демократически низашта духьала къовсам лоаттабе аьнна.

Малхбузенгермански IаьдалагIа масе оагIорахьара новкъостал ду хунтана гречески патриоташта низаш дара. Цар айхха цхьана гIуллакхаш лелалу Паттакоса къайлагIарча полицена, шоаш ца зувчох лелабайт гречески эмигрантски организацей террористически гIуллакхаш. «Шпигел» яхача журнале дечатемалагIа, «Христианско-социальни союз» яхача [illegible] бундестага депутата принца Константин Баварске гуччахьа новкъостал ду цу организацешта.

Цудухьа да гречески хунта «Iаьржача мIараша» тайазар доацаш ФРГ территорe тIа шоай Iаьржа гIуллакхаш леладеш хилар.

В. СЕРОВ,
ТАСС корреспондент.
Бонн.

* *

ЛИТОВСКИ ССР. [illegible] фабрикашта [illegible] 700 [illegible] метр [illegible] Лондон, Нью-Йорк, Париж, Варшава [illegible]

СУРТА ТIА: отделочни цеха мастер Раечуте Рейнейте [illegible]

М. Бараучунскас сурт.

ТАСС фотохроника.

* *

ЛЕНИНА ХЬЕХАМЦА КХЕТАМ ЛУШ

В. И. Ленин вин 100 шу дуьнна сийлахь-доккхача денна яха йоагIача тайнара вахьалкара Н. К. Крупская цIерагIча культура Шена боккха болх бу. Цуна дуьххьалиш шиъ хаьнахьа отта а яь, партейни собрание правленеи чIоагIйир ленински теоретически тIехьале дIайоазийтара, къахьегамхоштей кхувш йоагIача тIеххьеннек ленински идеалашкара, цун дукхача тайпарча, революционни, къахьегама гIуллакхашкара кхетам балара дахьа дукхка мероприятеш чакхIоахийта отташь йола перспективни план.

Клубни бахха тайп-тайпарча формах пайда а эцаш, чакхйоаха еррига мероприятеш сагъердане. Халхача организационни боараре хилийта гIоре Н. К. Крупская цIерагIча культура Шол коллектива.

Дворецо вIашагIа а эцаш, болх беш я массалара лекторий — «Ленина идеяш яхаш котъюлацаш я» яхан цIи а йолаш. Бетта цкъа ю занятеш. Шиъ болх 1968 шера кхоьь бетта денз дIабоалабаь йола лекторий 1970 шера март беттага кхачаьлна «Ленина [illegible]» я. [illegible] лекции темах лаьца, масала «Ленин — бахча, къоса, саг» «Ленина вахарера мувина», «В. И. Ленин — адамашна сийлахь-боккха гений» яхача лекцеш а кхьярaш я. Еррига а йийлаерaш вайъ ххар сага чулоацам хинна 53 лекци я.

Ленина сийлахь-боккха образ хьахьоккхаш кинофестивалаш, дешаро конференцеш я, коммунистически морала темашта хетаь дагарьол диспутaш ю.

Н. К. Крупская цIерагIча культура Дворене болх беш дукха художественни самодеятельноста коллективаш я, масала: халхара драматически, вокальни, эрсий илле хор; берий художественни самодеятельноста коллективаш: драматически, техникий, радиоэзарий, кхьярaш.

Кхетама болх беча доккха дакъа лоац 1968 шера ноябрь бетта культура Дворене хьайийхдача машинньахъхой революционни, тIеша, къахьегама сийлен музей. В. И. Ленина юбилейна хетаьб боккха болх бу музей совета.

Музее къаьстта вIашагIъедла я В. И. Ленина вахараи гIуллакхашта хетаь отдел.

Дика вIашгIехьбаьккхаб экономически знаней университета болх. Дворене болх беш я хахерча классашкарча дешаройн «Пролеткит» яха клуб. Геттара лоархIаме мероприятеш дукха чакхьяьлай клубо. Алхан замалахьа шерие хIара кIирандийнаьь, дешеш очарах совеIа, болх беш дийначa хьеханий истол да. Жоп луш къамаьлаш ду юриста, преподавателяна, прокуратура балхлоша, кхычар.

Кест-кеста тромкали-документальни фильмаш гойт, хIара шоаттадийнахьен кIирандийнахьен парке духовой оркестр лекх, юкъечье художественни самодеятельностa концерташ уттаду, аттракцион а балх беш.

Кхоачамбарап а да Дворецa балхана. Дворецa балха тIара эсалагIа йола моттиг я производственни коллективашца дали доаттаберибаьйн бувзам тассара гIуллакха цун культгIебеш юххьанарча партейни организацеи болх шера бар, предприятеш Шеча угловашкех цехашкем наг-нагахьа мара выступлени ца хилар.

Локомотивни депо, Грозни станци, вагонни депо, «Октябрьнефть» НПУ бурув дитта контора, кхьяраш санна йолча предприятей юххьанарча парторганизацеша хIанз а бихаа пайда эцац культура Дворецех ленински тIехьален лаьда тIа къахьегамхошта коммунистически хьетам луш политически болх бара, пайда эцац культура Дворецей гоpонехи средствашка.

Л. ЕВЛОЕВА,
МПСС Октябрьски районни инструктор.

АГИТБРИГАДА ХIАНЗ А ЦАЬКЪА ЙОАГIА

Цхьаъ дайна дукха ха я. Телефон техар из Назрановерa культотделе кхайна къахьегачaрна гIуллакх до арабанна цессашна, кийчаьь хийнаб артисташ, аьлча.

— ХIанз из болх дIабола кийча еи да тхо, — аьлар культотделера.

— Укх шера цхьайкха агитбригада хьинац кхаьна? — аьнна хаьттар аз.

Хиннаб Грознера баьхка артисташ. Тхабараш тахан хоашна арабаргба.

Цу «кхвавийга» а хьийтха культотдело дIашар са. Йоаче агитбригадица кхайна хайя дотахаь. Гучадаьлар еррига районе Назрановерча культура Шера мара агитбригада вIашагIа ца еллага. ТIой-Юртарча культура ШегIа я-м я, хIаьта а пайда бий цуй къахата тIа мара из ца хиннa.

Культотдела инспектора Дорт Альнаьн аьлар сога: «Автоклуба шофер декъаьйна хIанз да вахав. Из вахача агитбригада а кийча кхаьна гIоргда вайэ, — аьнна. Сихонц хьайхар культура Шен директор Торез Али а. Цхьа а ухийтан хIай тIа бахийта беза артисташ гIоргбелажелар. Укх шера эггара хьалха болхаш бар уж цига.

Делкъел тIехьа сахьат дальтар. Яизар автоклуб. Шиъ а дальтар. Як. ПхелагIа сахьат доладелар кхы сатохалалеар.

Культотдела заведующи вахаралаьар тхо. Дукха лийхар. Юххера а клуба наIар тIа хьаттача берана цу чу ва аьнна цIенгаш дIатIахьехкар клуба наIара. Берий киносеансера хьа а къамаьл хилар тха цунца.

Хьадийцачох уж вIаьла иханга агитбригада яхийтаьа дагабоалла гучадалар.

— ДIа-м гIоргда тхо цига, балъда тхо дIатIаоца кийчоенна вагIаш саг-м вац, — аьлар Абуев.

Тхо цецдаьннача а хайна, ше аьнна векалар дIаххоачаш а дахо теде холанелар из:

— «Тхона наяхка да шо, тхо болх боабу хаш» аьл тхога селахьий культахьна, — аьлар цо.

— Малав вIалла чох шера кхай тIа а дахдаеха шура из ахахийнар?

Хьавуэда цаI бригадир, управляющи, директор хилансар.

Иштта агитбригадаша кхайна «Вахар» со цу дийнахь. Цул тIехьагIа цхьа-ни вIара даьннача гIолла телефон техача «Назрановский» совхоза шиъ бригадо хиннад тхо аьлар культура болхлошка.

ХIанз хIанз йоагIаргI ма хий тхона агитбригада яьхча уйлашца шоай сатедеш ба кханха боахкарaш. Цхьабакъда, Назрановера болхлойн райцентра гаьна деш а агитбригада бу хиъ н чIоагIа бIаьхбенна. ХIанз а цаькъа йоаш, вIалла а дIаьхаьча ха йоагIаш а агитбригада.

М. ЗАНГИЕВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ХАОТТАМ

Тахан республикие гIолла Грозни хулчалуш моржан а йолаш делкъел тIехьагIа догIа делахь ха хила тарлу. Малхбузехьара гIаьхьача богIаме, цхьана чIоагIа, делкъел тIехьагIа геттара чIоагIа мух хьеккаргба. Температура республике гIолла 24—29, Гроние 27—29 градус дIовха йолаш хургья.

23—25 мае лоидамбоацаш, цхьаъ аханo моржах а йолаш лоадаме йолчаа а, йолаш, лоттамаш хулаш, лаьгIо, гIаьххача боарите хкочеш мух хьеккаргба. Вийсашкаре температура 10—15, деномка 21—26 градус дIовхал йолаш хургья.

Метеостанци.

СПОРТ

Турищева Людмила— бронзови призер

Шредски городе Ландскруне хиннача гимнастика хьакна Европа абсолютни чемпионка хилар ГДР-ва Янц Карин. Гимнастикa массехк тайпа отегех дото медаль яьккхар СССР-а гимнастикe массехк Карасева Ольгас. Борза медалаш ешай шинена: Грознерча дешархочo Турищева Людмилайни ГДР-рча Цухольд Эрика.

Гимнастика яхаь тайпарх хьалхе а яьккха кхо доше медаль яьккхай Янц Карина. Шиъ лоIамера упражненеш еча котъьлар Карасева Ольга. Ши борза медаль яьккхай грознекас Турищева Людмилас.

ЛадувгIа, хьажа

20 май

РАДИО

7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское знамя» газетий обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — Ашараш. 8.45 — Ленина болен лелар яха очерк (нохчий метта). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.30 — Юрто боккха вьельвтамхошта дола концерт. 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

17.35 — Передачай программа. 18.00 — Телевизионни кеpдаларш (гIалгIай, эрсий меттала). 18.30 — Граждански оборона хах хьахьелье. 18.35 — Тха хIейчевнаш. Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхозе председатель Травина вывступаеш. 18.45 — Музыкальни пауза. 18.50 — Технически информацей вестник. 19.15 — Киножурнал. 19.25 — Турпалий коталоеэш дергйоавши к. Севастополь мукъаяьккха 25 шу дизарга. 19.50 — Футбола йола юниорий Европейски турнир. СССР — Румыния. 2-гIа тайп. Германски Демократически республикера передача. 20.45 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 21.00 — Передачай программа. 21.05 — «Ставка больше чем жизнь» яха телевизионни фильм. «Энигма». ДиълагIа серии (гIалгIай меттала доаккх).

21 май

РАДИО

7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — Ашараш. 8.45 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Аьхагарь» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.30 — Дола дара школа (эрсий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Будьнистех къамаьл дергда вай» яха передача. 17.30 — «Боккхой вахар» яха радиогазета. (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00—Вершта. Фильм. 18.15—Интервидени. Художественни гимнастики мастерий хьокхамера выступлени. 19.00—Телевизионни кердаларш (нохчий, эрсий меттала). 19.25 — Хоамаш. 19.30 — Коммунистически дунеи мораль вIашн духьала хилара хьеъчелька. 19.45 — Кинохроника (нохчий меттала доаккх). 19.55 — Советски Эскара салте. 20.15 — Шоана, берош. 20.25 — Къонабараьнта йола экран. Искусство бекхеб ук. 20.45 — Передачай программа. 20.50 — «Ставка больше, чем жизнь» яха телевизионни фильм, «Гонна чухкийн». ПхелагIа серии. «ВIешагIIолатар». ЯхлагIа серии (гIалгIай меттала доаккх).

Нурадилов Ханпашай цIерагIча Нохч-ГIалгIай драматически театр Лермонтова цIерагIча театра здание

24, 25 май ПРЕМЬЕРА

24, 25 май ПРЕМЬЕРА

БЕШТО

яха 2 декъах йола романтически драма.
Пьеса язъяр М. Солцаев.

Спектакли дIайолалу 19 сахьата 30 минути хьача. Билеташ доахкаш я Нурадилова цIерагIча а Лермонтова цIерагIча а театрий кассашка.

АДМИНИСТРАЦИ.

ГРАЖДАНИИ ТЕРКАМГА!!

Нохч-ГIалгIай Респотребсоюзе заготовительни организацеш массе метте 1969 шера керда хьабьена саьмарсаьнех пайдегIа стандартнечун килограммах 50 кепиги стандартни боацачун килограммах 50 кепиги доаккх.

Саьмарсаьнех бахкарой аьттув дакагIа хьалбаьйдара сом цашна хьекадаргбъ саьмарсьнех дукхагIа хьебеча моттигашка.

Саьмарсаьнех бохкарна дуьзааьна хаттараш ле дехаш моттиг хуле шоаш дахкьа йолча районзаготконтерашка гIо.

Респотребсоюза заготовкаи Управлени.

ДИЦ МА ЛЕЛАШ: ХЬАЛХАГIА ЦIИ, ТIАККХА—ГАЗ!

ГАЗОБОЛЛОНИИ УСТАНОВКАХ ПАЙДА ЭЦАРА БОКЪОНАШ

1. Газобаллонни установках пайда эца шоаш дIадолалдалалехьа цIагIа фо чу а кхетийте, бокъонаш шоай дог тешаделаш пайшка тIара еррига кранаш а баллона тIара кран а дIакъовла хиларах.

2. Газ хьаекача хана баллона тIара вентиль хьеелла, лотаьь шIилеторг горелкана дIатIахьо, цул тIехьагIа, газопровода тIара кранаш хьелла. Горелка дерригача Iургашка йоагаш хала еза газ.

3. Духовка чура горелка хьаллотаялехьа хьалхагIа духовка чу 2—3 минута фо чукхетийта, цул тIехьагIа хьоазадьча кахьатах лаз а баьккхе, из горелкана дIатIахьо, духовка кран хьеелла.

4. Газ лергтIа йоагарг лоарI, нагахьа санна ала тата доацаш, сийна бесса хуле, нагахьа санна ала кIур бан, IажагIа бесса хуле — фо дукхагIа тIадахийта горелкане, нагахьа санна ала хьалкъесташ хуле — тIадодаш доли фо кIезегде.

5. Кухнера пайшк болх беш йолча хана форточка хьеллае.

6. Шера пхо йола пхьегIа лакха оагIош а долаш лолча конфорочни гIозараш тIа мара ма оттае.

7. Газови пийшках шоаш пайда эца доьначарa тIехьагIа, горелкана хьалхашкара кран, пийшка тIехьашкахьарча сагIоша йолла кран, баллона тIара вентиль дIакъовла.

8. Газ чуйола баллонаш ше дIазацача хана абонент, декларирала ва контрольни талонага хьежа, нагахь санна из ца хуле — баллон хьа ца эца.

9. Баллонаш хувцарех газови оборудованена ремонт яре дешна 2-03-92 телефон тоха.

10. Нагахьа санна цIагIа а баллонаш чулатача яьшка чура газа хьаж йоагIаш хуле, оашош пийшка тIа беш бола болх сацийта, пийшке хьалхашкара крани баллона тIара вентили дIакъовла, гучахьа цIи а ма хилийта, электроприборех пайда а ма эца, цIагIа фо чукхетийта, 0-4 телефон тоха.

МАГИЙТАЦ: хьомаш сен а воацаш лоттиче тайнара газови пийшк йитар, кухне хажа алмар, берашкех газобаллонни установках пайда эцара бокъонаш йовзаш боацача нахкех, хIаьта иштта медна бехачен нахага газобаллонни установках пайда эцийтар. ЦIенош дIоахдара конфорейии Iоанъяш литар, баллонаш чулоаттаю яьшка дIа ца чIоагIъеш лоаттар.

«Грозгоргаз» трест.

«ГРОЗГОРГАЗ» ТРЕСТО ГОРОД ГРОЗНЕ БАХАЧА ГРАЖДАНАШКА ДIАХОИТ

Заводски гIолла йоашаш цIеношка газ чуйалла, газ чуйоалача цIеношка газови приборах [illegible] отташ цхьанадоаш кхачакья аьлча пхьакхка дича а эа [illegible] хилар.

IаьдалагIа гIолла йоашаш цIеношка газ чуйоалаш газови приборах [illegible] хьалх моттигера ахьча моттиге йоахаи бола цух судагIа гIолла [illegible] хIаьта эдаь газопроводаш оттаи газови приборий монтаж а йоаттаргьиш дIа а йоадаргва.

«Грозгоргаз» трест.

РЕДАКЦИ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-00; редактора зам.—3-38-11; бахктанна секретара—3-34-36; партейни вахарех, культурах, промышленностех отделей—3-42-30; юрта бохкамех письмой отделей—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-00, зам. редактора—3-38-11; ответственного секретаря — 3-34-36; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революцие проспект, 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05120. Заказ № 2360.